

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Augustini Barbosae ... Collectanea doctorum tam
veterum, quam recentiorum, in ius pontificium universum**

In Qvo Tertivs Et Qvartvs Decretalivm Libri continentur

Barbosa, Agostinho

Lugduni, 1669

De Conuersatione Coniugatorum. Tit. XXXII.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95279](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95279)

tur, ad penitentiam agendam ei necessaria ministrare, de quo vide Rot. decif. 109. & 115. apud Farinac. p. 2. recent.

22 Notari solet glossa hæc ad id, quod Ecclesia alit delinquentes, qui ad eam confugiunt, ut per Boer. decif. 303. m. 3. Lar. in l. si quis à liberis, s. solent, n. 49. ff. de liberis agnosc. Suid. de alim. tit. 1. q. 3. à princip.

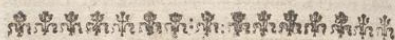
23 Nouissime in sacra Congreg. Concilij S. D. N. Urbani Papæ V. I. I. in illa edita fuerunt decreta de Regularibus apostatis, & eiectis sub die 21. Septembris 1614. quæ post primam huius libri impressionem impressa inueni apud Hieron. Roderic. in compendio quest. Regul. resol. 7. sub n. 3. inter quæ ita habetur: Ad hæc ut in posterum à Religionibus nullus legitime professus eici possit, nisi sit vere incorrigibilis; verè autem incorrigibilis minime censetur nisi non solum concurrant ea omnia, quæ ad hoc ex iuris communis dispositione requiruntur sublati hac in parte statuti, & constitutionibus cuiusque Religionis, & Ordinis, etiam à Sede Apostolica approbati, & confirmati; verum etiam unius anni spatium in ieiunio, & penitentia probetur in carceribus, proindeque vnaqueque Religio priuatos habeat carceres in qualiter saltem provincia. Elapso autem anno si nihilominus non resipuerit, sed animo indurato in sua perniciosa perseverauerit, ne contagione pestifera plurimos perdat, tanquam pecus morbida, ac membrum putre eici tandem possit, sed ab ipsomet Generali tantum de consilio, & assensu sex Patrum ex grauioribus Religionis eligendis in singulis Capitulis, vel Congregationibus generalibus, tanque normis instructo secundum eorum stylum, & constitutiones processu, & plene probatis causis expulsiōnis ad sacrorum Canonum præscriptionem. Interea tamen usque ad primam generale Capitulum, seu Congregationem proximè celebrandam si quempiam ex iustis & necessariis causis expellere oportebit, eiectioni fieri possit à Generali cum consilio, & assensu sex Patrum, supra, quos idemmet Generalis eligere debeat infra quatuor menses à præsentis decreti publicatione, seruata tamen in reliquis forma superius præscripta. Si verò eiectioni, quando non redierint ad Religionem, in habitu clericali incedant, atque Ordinarii loci iurisdictioni, & obedientie subint, proindeque Generalis illico expulsiōnis sententiam eidem Ordinario notificare teneatur. Caterum Sacra Congregat. Religionum Superiores seriò admonet, ac per IESU CHRISTI viscera obtestatur, ut memores paternæ charitatis, & mansuetudinis, quam profitentur, nihil intentatum relinquunt, ut lucrentur animas fratrum suorum ferè in profundum malorum delapsas, antequam grauisimum, atque extremum expulsiōnis remedium experiantur. Idque eo magis quod subditorum sanguinem, qui ex malo negligentium, & sui officij immemorum Prælatorum regimine peribunt, Dominus noster IESUS Christus supremo Dei iudicio de eorum Prælatorum manibus sit requisiturus.

Præterea statuit, ut iidem superiores nemini ex Religiosis expulsi litteras testimoniales concedant, illos ad Sedem Apostolicam reuocantes, vel iubentes aliam ingredi Religionem.

Item ut eiectioni extra Religionem degentes sint perpetuo suspensi ab exercitio Ordinum, sublata Ordinarii locorum facultate dictam suspensionem relaxandi, aut moderandi.

Ac postremo censuit esse innouandam, & sue Beatitudinis auctoritate innouat constitutionem felici record. Gregor. I. X. relata in cap. fin. extra, de Regularibus, ac propterea declarat eam constitutionem in iis quoque vindicare sibi locum, seruandamque esse, qui iuste, diffiniturque ac iuris ordine seruato expulsi fuerint, dummodo tamen in expulsi huiusmodi subsit spes euidentis emendationis ex literis salte testimonialibus Ordinarij, cuius cōscien-

tiam in his literis concedendis Sacra Congreg. seriò oneratur. Hæc habentur inter illa sacra Congregat. decreta, quæ ex Typographia Camera: Apostolicæ impressa prodierunt, cum plenissima derogatione quorumcunque constitutionum, & ordinationum Apostol. exemptionum, & privilegiorum, etiam Maris magni, seu Bullæ aureæ nuncupatorum, quorum tenores, &c. Quæ supradictis quomodolibet aduersantur: potestate insuper iisdem superioribus, etiam Generalibus, & Protectoribus sublata ea, quæ superius præscripta sunt, vel eorum aliquid moderandi, seu relaxandi.

De Conuersatione Coniugatorum.

TIT. XXXII.

VER hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Imol. Anan. Butr. Anch. Panorm. Guillelm. Durand. in breuiario aureo fol. 107. Ioan. de Londris in breuiario sanctorum Canonum, fol. 175. verso, Petr. de Raenna in compendio iuris Canon. Martin. Melnat. in epitome Decretal. fol. 129. verso, Dan. Venator in analysi method. iuris Pontif. à pag. 472. Goffred. & Host. in sum. m. huius tit. Alex. Cailan. & Anastas. Germanus in paratitulis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit. nonè Barthol. Cathagena in expositione titulorum iuris Canon. sub eod.

De materia tituli vide Sanch. de Matrim. lib. 7. à disp. 3. 2. usque ad 40. Fr. Basil. de impedimentis matrimon. 19. nouè Barthol. à S. Faulst. in thesaur. Religiosorum, lib. 5. q. 46. usque ad 119.

SVM MARIVM.

- 1 Vxor si viro ad Religionem transeunti consentiat, & ipsa suspecta, nec continentiam voveat, nec Religionem ingredietur, poterit ipsum repetere, & n. 2.
- 3 Votum temporale castitatis coniugis sexagenarij mementis in saculo non sufficit.
- 4 Coniugis alterius ingressus in Religionem, ut licitus sit post matrimonium consummatum non est necessaria licentia Episcopi ad professionis valorem.
- 5 Episcopi auctoritate Religionem intrasse presumunt qui uxore consentiente, & perpetuam continentiam promittente Religionem intraverit, professionemque fecerit, in qua longo tempore perstiterit.

CAP. Præterea, I. Alex. III.

M Aritus si de licentia vxoris ingreditur & profectetur Religionem coram Monachis & Sacerdotibus, vxor etiam tenetur Religionem intrare, vel promittere perpetuam castitatem seruare, & si hæc non vult facere, vir est reuocandus à Monasterio ab Episcopo. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Imol. Anan. Butr. Host. Anchast. Henric. Panorm. Viu. in ration. lib. 3. iur. Pontif. pag. 307. Alagona in compend. iur. Canon. pag. 484. remissive Catal. in annot. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 2. Decretal. lib. 3. tit. 28. c. 1. & est post Concil. Lateran. sub Alex. III. p. 11.

Hanc eandem conclusionem ex hoc text. desumunt Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 30. num. 68. vers. tertia, nonè Barthol. à S. Faulst. in thesaur. Religiosorum,

De Conuersione Coniugat. Tit. XXXII. 287

forum, lib. 5. q. 97. in princ. quam quidem huius text. decisionem intelligendam esse eo casu, quo is, qui facultatem tribuit alteri Religionem ingrediendi, ignarus erat obligationis ingrediendi, vel continentiam vouendi, allerunt Gig. l. 1. verbo *esto*, tit. 7. p. 1. & l. 2. verbo *de quader*, tit. 10. p. 4. Henric. de sum. lib. 1. c. 8. §. 9. Abb. Rosel. Tabien. Angel. Syluest. Sor. & alij plures, quos refert, & sequitur Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 33. n. 14. quibus adde Fr. Basile. de impedimentis matrim. c. 9. §. 1. vers. *sed quid*, ubi tenet eum qui facultatem tribuit, si nolit ingredi Religionem, compellendum esse ut ingrediatur, si erat iuris petentis professionem ipsius, ut alter legitime profiteretur, conficius, de quo etiam Sanch. d. disp. 33. num. 27.

3. *An perpetuam castitatem seruare promiserit, &c.* Ergo non sufficit votum temporale castitatis coniugis sexagenarij manentis in saeculo, ut per Bartholom. a S. Paulo in thesauro Religiosorum, lib. 5. quest. 59.

4. *Ignorante Episcopo.* Ergo ut sit licitus ingressus alterius coniugis post matrimonium consummatum in Religionem, est necessaria licentia Episcopi, quod etiam inaderi videtur ex cap. si vir, & vxor. 27. q. 2. ibi: *Si vir, & vxor diuertere pro sola Religiosa inter se consenserint vita, annullatus sine Episcopi conscientia fiat*; ex quo eam exigi docent Host. in cap. cum sis, n. 3. super verbo *permittas*, hoc tit. & in c. vxor autem, num. vnic. super verbo *publice*, hoc eod. tit. ubi Ioan. Andr. n. 1. Anch. n. 4. notab. 3. Butr. n. 4. Zabar. in fine, & Maiol. de irregul. lib. 1. c. 4. n. 5. ubi ait ad coniugum conuersiones validandas decretum Episcopi requiri. His tamen non obstantibus verius censeo eam Episcopi licentiam non esse necessariam ad professionis valorem requiritur enim ut licite fiat, non tamen ut valide, quia in d. cap. si vir, ea licentia petitur: non vero irritatur professio aliter facta, quod aperte colligitur ex hoc text. in fine, ubi dicitur *utrum*, qui ignorante Episcopo de licentia vxoris professus est, reuocandum non esse, si vxor vouerit castitatem, ergo sentit text. ex defectu licentiae Episcopi nil officii professioni; ita sentiunt gloss. verbo *conscientia* in d. c. si vir, ubi Archid. n. 1. Bellam. n. vnic. & Turrec. num. vnic. & in hoc text. Ioan. Andr. n. 1. Butr. n. 5. & Abb. n. 3. Greg. l. 2. verbo *del Obispo*, tit. 10. p. 4. post Aretin. Scot. Sor. Gabr. & alios, sentit Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 33. n. 3. & Franc. Basile. Ponc. d. §. 1. vers. *ut si*, in fine. Aduertendum in hac materia est quoddam si quisquam vxore consentiente, & perpetuam continentiam promittente Religionem intraverit, professionemque fecerit in qua longo tempore persistit, praesumitur auctoritate Episcopi intrasse, ut per Malcard. de probat. concl. 13. n. 10.

6. *Vir potest, & debet de Monasterio reuocari.* Non iuris actione ad coniugis alterius petitionem, sed ex solo iudicis officio, cuius est consulere periculo incontinentiae coniugis in saeculo relictis, dum id imminere viderit, reuocando professionem, & eum illi restituendo, ut intelligit Sanch. d. lib. 7. disp. 33. num. 18.

SYMMARIVM.

1. Matrimonij rati vinculum omnino dirimitur per solemnem Religionis professionem alterius sponsi, & coniux manentis in saeculo est omnino a vinculo solutus, & n. 2.
2. Sancti plures de nuptiis ante matrimonium consummatum vocati referuntur.
3. Sanctum Ioannem Euangelistam an Christum Domi-

nus a nuptiis ad castitatis professionem vocauerit, ostenditur.

5. Nuptia in Cana Galilae non fuerunt S. Ioannis, sed Simonis Cananai.
6. Matrimonium non consummatur per culpam praecedentem.
7. Coniuges vna caro sunt per solum matrimonium consummatum.
8. Matrimonium consummatur per copulam vi extortam.
9. Sponsa vi cognita intra bimestre sibi concessum utrum ad Religionem transire possit, ostenditur.

CAP. Verum. II.

Matrimonium quando est ratum de praesenti, & non consummatum, potest vnus ad Religionem, & alter ad secundas nuptias transire, quia cum non fuerint effecti vna caro, potest vnus transire ad Deum, & alter remanere in saeculo. Colligunt ex Ord. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Imol. Anan. Butr. Host. Anch. Henric. Panorm. Viu. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 307. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 476. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 3. tit. 18. c. 2. & est post Concil. Lateran. ....

Collige ex text. vinculum matrimonij rati omnino dirimi solemni Religionis professione alterius (sponsi, & coniugem manentem in saeculo esse omnino a vinculo solutum, posseque libere ad alias nuptias transire; ita de fide definitum est per Concil. Trid. sess. 24. de reform. matrim. can. 6. ibi: *Si quis dixerit matrimonium ratum non consummatum per solemnem Religionis professionem alterius coniugis non dirimi, anathema sit*, & docent Burlat. conf. 207. n. 46. vol. 2. Sebast. Medic. in tract. Mors omnia soluit, p. 2. concl. 65. n. 208. Lancel. Gallia in consuet. Alex. in gloss. vxori, q. 6. n. 33. Anton. Scap. de iure non scripto, lib. 5. c. 1. n. 3. Menoch. de arbit. casu 45. ex n. 10. Petr. Magdalen. de numero testimonij in testam. reg. p. 3. c. 1. n. 262. Henric. in sum. lib. 10. c. 34. §. 2. in commento lit. R. D. Barbol. in rubr. ff. soluto matrim. p. 2. n. 73. Gutier. canon. lib. 1. c. 17. n. 2. & de matrim. c. 54. a princ. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 3. q. 1. art. 4. Sayt. in clau. Regia, lib. 6. c. 5. n. 12. Agid. de Coenex. de Sacram. tom. 3. disp. 26. a n. 30. Rebel. de oblig. iust. p. 2. lib. 3. q. 4. a n. 1. & sect. 3. Valer. Reginald. in praxi fori poenit. lib. 26. a n. 30. Sanch. de matrim. lib. 12. disp. 18. n. 3. Vide alia ad cap. ex publico, n. 2. infr. hoc tit. Matrimonium reputatur ratum, & non consummatum ad effectum ut vnus ex contrahentibus alio contradicente possit ingredi Religionem si post illum contractum coram Parocho, & testibus copula non intercessit, quamvis prius non semel etiam cum promissione de contrahendo fuissent fornicati, ut censuit S. Congregat. Concil. sub die 18. Novembris 1618.

Fallit conclusio ex text. desumpta in Iesuistis, qui si ingrediuntur Congregationem post dictum matrimonium; quia post longum tempus emittunt professionem, non dissoluitur, ne vxor diu expectare cogatur, eadem Sacra Congregat. sub die 26. Aprilis 1621.

Sicut quidam Sancti de nuptiis vocati fuerunt. S. Teclam ante matrimonium consummatum conuertit D. Paulus, & ad vitam perfectiorem vocauit, teste D. Ambros. 2. de virginib. & Epiph. haeresi 58. Et D. Alexius, Diuinaque Caecilia ex nuptiis ad statum perfectiorem transierunt, ut testantur Metaphrales, & Surius in eorum vitis, & alia exempla referunt D. Gregor.

gor. lib. 3. dialog. cap. 14. & D. August. lib. 8. confess. cap. 6.

4 Nonnulli summae auctoritatis Doctores nostri temporis tradunt Christum Dominum à nuptiis ad castitatis professionem vocasse S. Ioannem Evangelistam, id attribuentes DD. Augustino, & Hieronymo in prefationibus ad Evangelium Ioannis, ut attestantur Couar. de sponsalib. p. 2. c. 7. §. 4. n. 16. Henric. in summa lib. 11. c. 8. §. 6. lit. M. & idem videtur probare Palud. in 4. dist. 27. q. 3. vers. quantum ad 3. dicens quod Christus vocavit Ioannem de nuptiis ad Apostolatam, etiam inuita vxore, secundum illos, qui dicunt quod ipsa erat Magdalena, quæ propter hoc indignata luxuriata est. Sed hoc de nuptiis D. Ioannis non est viqueque certum, ut optime probat Tolet. in c. 2. D. Ioannis, annot. 1. 3. & Gutier. canon. lib. 1. c. 17. a. n. 27. ac Sanch. d. disp. 18. n. 3. vers. secundo. Nuptiæ enim Cana Galilææ non fuerunt D. Ioannis, sed Simonis Cananæ, ut tradunt Nicephor. lib. 8. historie Eccles. c. 30. Adricom. in theatro terra sancta super tribus Zabulon. p. 138. Card. Cas. Baron. tom. 1. annalium Ecclesia anno Christi 31. pag. mibi 107. aliàs 121. in altera edit. Petr. Gom. Duran. in libro de la peregrinacion del hyo de Dios, c. 9. pag. 239. Hic Simon, qui ex fidei, quam habuit, zelo, Cananæus appellatus est, frater erat Iacobi minoris Hierolymitanorum Episcopi, ex Henric. in doctissima apologia contra Archiep. Toletanum, p. 1. c. 4. n. 68.

6 Dummodo carnalis commixtio, &c.] Intelligit post matrimonium, quia per copulam præcedentem non consummatur matrimonium, ut per Couar. de sponsalib. p. 1. c. 4. §. 1. n. 14. Menoch. de presump. lib. 3. presump. 1. n. 44. cum seqq. Ferr. de Ledesma de matrim. q. 61. art. 1. in fine, Henric. in summa lib. 11. de matrim. c. 8. n. 8. D. Barbof. in rub. ff. soluto matrim. p. 1. n. 107. Sanch. d. lib. 2. disp. 21. n. 12.

7 Quia cum non fuissent una caro, &c.] Ergo per solum matrimonium consummatum sunt coniuges una caro, ut docet Sanch. d. lib. 2. disp. 1. 3. n. 1. etiam si vi consummetur, per copulam enim vi extortam consummari matrimonium, & prorsus indissolubile effici resoluunt Henric. d. lib. 11. c. 8. §. 10. Couar. d. c. 7. §. 4. n. 10. D. Barbof. d. p. 2. n. 106. Sanch. d. lib. 2. disp. 2. n. 4. Vtrum saltem possit sponsa vi cognita intra bimestre sibi concessum ad Religionem transire? vide Hippol. in l. 1. in princ. n. 87. ff. ad legem Cornel. de scar. & l. 1. §. præterea, n. 12. ff. de quæst. Perez. l. 1. vers. circa præmissa, rit. 1. lib. 5. Ordin. pag. 12. Valasc. cons. 29. n. 5. Sanch. d. disp. 22. n. 6. ubi docet posse ingredi, contra quem insurgit Fr. Basil. Pont. d. c. 9. §. 1. in princ.

S V M M A R I V M.

- 1 Professionem qui facit inuita vxore, & ei postea restituitur, non compellitur mortua vxore ad monasterium redire, matrimonium tamen contrahere non debet.
- 2 Maritus inuita vxore, & vxor inuito marito post matrimonium consummatum non potest intrare Religionem.
- 3 Maritus si absque licentia vxoris ad summum eueheretur Pontificatum, poterit ab ipsa reuocari, ut ei teneatur debitum reddere.
- 4 Votum Religionis inuita vxore emissum omnino est irritum.
- 5 Votum semel irritatum amplius non assumit vires.
- 6 Votum castitatis post matrimonium consummatum emissum ab altero coniuge absque alterius licentia obligat ad non petendum debitum.

7 Coniux absque licentia alterius professus tenetur ab ipso reuocatus redire post eius obitum ad Religionem, & non redeundo peccat.

8 Matrimonium an fuerit verum inter beatissimam Virginem, & Iosephum.

9 Matrimonium contractum à coniuge inualide professus, & reuocatus post alterius coniugis obitum, ratum est, peccat tamen lethaliter contrahens tanquam violator voti simplicis castitatis.

CAP. Quidam intrauit. III.

Professionem qui facit inuita vxore, & deinde cogitur ad illam redire, mortua vxore non tenetur ingredi Monasterium, sed non poterit accipere aliam vxorem, quia votum non tenet quoad redditionem debiti, sed quoad petitionem. Colligitur ex Ordinari. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabab. Butr. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Henric. Anch. Panorm. Vin. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 308. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 471. remissum Ximen. in concord. p. 1. c. 2. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 3. tit. 28. c. 3. & est post Concil. Lateran. p. 5. c. 2.

Quia ipsum repente coactus est, &c.] Notatur ad hoc quod maritus inuita vxore, & vxor inuito marito post matrimonium consummatum non potest intrare Religionem, ut per Valer. Reginald. in praxi fori plenit. lib. 18. n. 37. & lib. 30. n. 68. nouè Barthol. à S. Fausto in thesauro Religioforum, lib. 5. q. 74. ubi q. 85. resoluunt si verque coniux absque mutua licentia proficereatur, professionem esse validam. Sic etiam si maritus, sciente & repugnante vxore, est sacris Ordinibus initiatus, ipsa eum potest repetere, & vir vxori restitutus debitum coniugale reddere iure ipso compellitur, nequit tamen petere, quia suo iure cessit voto castitatis sese obligans, ut per Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 38. n. 10. Azor. in inst. moral. p. 1. lib. 1. c. ap. fin. q. 12. Quid si vxor absque licentia vxoris ad summum eueheretur Pontificatum, an possit ab ipsa reuocari ut ei teneatur debitum reddere? Affirmant gloss. verbo non Apostolus, in cap. si quis pecunia 79. dist. ubi Archidiaconus & Turrecrem. plures, quos refert, & sequitur Sanch. d. lib. 7. disp. 38. n. 12. quibus adde Azor. d. p. 1. lib. 13. c. 14. q. 13. prope finem, & me citato in hoc loco. Mar. Catel. de donat. inter patrem, & filium, tract. prima disc. partic. 3. n. 116. pag. 129.

Vnde ratione voti ad Monasterium non tenetur redire. 4 Ergo id votum Religionis inuita vxore emissum omnino est irritum, & nullam obligandi vim sortitur, ut per Sanch. d. lib. 7. disp. 34. n. 10. Quia votum semel irritatum amplius non assumit vires, ut per Nauar. in man. c. 12. n. 56. Petr. de Ledesma in sum. tom. 2. tract. 10. c. 7. dub. 2. circa primam concl. dist. 4. Azor. d. p. 1. c. 17. q. 4. & q. 11. Sayr. in clauis Regia, lib. 5. c. 8. n. 6. illud autem, plures Doctores refert Sanch. in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 4. cap. 26. num. 4. Mar. Catel. ubi supra, num. 122.

Promisit enim se non exigere, &c.] Notatur ad hoc, quod votum castitatis post matrimonium consummatum emissum ab altero coniuge absque alterius licentia, est validum, & obligat ad non petendum debitum, ut per Angel. verbo matrim. n. 4. §. 6. Henric. d. lib. 11. c. 15. n. 8. in fine, Barthol. à S. Fausto in thesauro Religioforum, lib. 1. q. 286. Sanch. de matrim. lib. 9. disp. 35. num. 25. ubi num. 26. tenet huiusmodi votum esse prorsus irritum quoad non reddendum debitum, & num. 29. dicit quod non solum votum hoc obligat ad non petendum, sed etiam ad non inueniendum aliud matrimonium. Quamvis alterum coniugum non possit

De Conuersione Coniugat. Tit. XXXII. 289

posse absque alterius licentia se voto obligare ad non exigendum debitum, teneant Nauarr. in man. cap. 12. n. 60. Arag. 2. q. 88. art. 8. Valent. 2. 2. disp. 6. quest. 6. punto 6. Veg. in summa tom. 2. c. 129. casu 93. Sa verbo votum, n. 27.

7 In glos. Non tenetur ibi, ipse tamen peccat si non perficit, quod conit. Notatur ad hoc, quod coniux absque licentia alterius professus tenetur ab ipso reuocatus redire post eius obitum ad Religionem, & non reddendo peccat, glossam sequuntur Hostiens. hic paulo post princip. super verbo non tenetur. Syluest. verbo diuor- tium, q. 15. casu 3. Albert. Aftenf. Monald. Palud. & alij, quos refert Sanchez d. lib. 7. disp. 3. n. 11. Verum dicendum est hunc culpam immunem esse, quamvis ad Religionem non redeat, vt deducitur ex hoc text. quatenus decidit hunc post coniugis obitum non tene- ri ad Religionem regredi, tum quia cap. placet, hoc tit. solum dicit, consilium, & congruentius ad huius saltem fore, vt ad. Monasterium redeat, quare ita docent in praesenti, Butr. n. 6. Zabarell. n. 2. oppos. 1. & Abb. n. 4. & alij plures, quos refert, & sequitur San- chez d. disp. 3. n. 12. Barthol. a S. Fausto lib. 5. q. 7. Soar. tom. 1. de Relig. lib. 7. c. 2. n. 12. Barthol. de Vecchis in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouit. disp. 3. dub. 3. per tot.

8 In glos. Non exigere ibi, sic enim Beata MARIA contrahere non debuit cum proposuisset se non exigere, & ibi, & quod dicitur ex Beata MARIA hoc fecit ex reuelatione diuina. Vide Soar. p. 3. q. 29. art. 2. sect. 2. in fine, Sanchez de matrim. lib. 2. disp. 28. n. 4. Ribade- neira in libro pro defensione Societatis, c. 17. late Fr. Basil. Pont. de impedimentis matrim. c. 16.

In ead. glos. ibi, quod tenet matrimonium, quia votum non fuit solenne. Notatur ad hoc, quod matrimonium contractum a coniuge inualide professio, & reuocato post alterius coniugis obitum, ratum est, peccat ta- men lethaliter contrahens tanquam violator voti sim- plicis castitatis, vt per Innocent. hic statim in princ. Abb. n. 4. Zabarell. n. 2. q. 1. in fine, Anchar. num. 4. q. 1. & num. 5. q. 2. ad finem, Greg. l. 12. verbo vale, tit. 7. p. 1. D. Barbol. in rub. ff. soluto matrim. p. 2. n. 101. Azor. d. quest. 6. vers. si querat, Nauarr. Lancell. Rosel. Vega, & plures alios, quos refert, & sequitur Sanchez d. disp. 3. n. 5.

S V M M A R I V M.

- 1 Vxoratus Religionem intrare non potest nisi etiam vxor ingrediatur, vel nisi suspecta non sit, & continentiam promittat.
- 2 Ordinari vt liceat viro cum licentia vxoris virum de- sideretur ingressus illius in Religionem siue senex, siue iunior sit, an vero satis sit in viroque euentu vo- castitatem in saeculo voueat, ostenditur, & n. 6.
- 3 Ordinatus in sacris ex legitima vxoris licentia ma- nentis in saeculo cum voto castitatis potest simul habitare cum ea, si suspecti minime sint.
- 4 Matrimonium contrahere libere possunt constituti in minoribus.
- 5 Beneficia eorum, qui in minoribus Ordinibus consti- tuti matrimonium contraxerunt, vacant ipso iure.

C A P. Cūm sis. IV.

1 C Oniux vnus non potest Religionem ingredi al- tero manente in saeculo, sed si vxor ita senex est, & sterilis quod sine suspitione possit esse in saeculo, potest Episcopus dissimulare vt ea remanente in sa- Barbof. Collect. Tom. II.

culo, & castitatem promittente vir eius transeat ad Religionem, vel ambo profiteantur. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Ioan. Andr. Butr. Imol. Anan. Host. Henric. Anchar. Panorm. Viu. in ratiop. lib. 3. iuris Pontificij, pag. 308. Alagona in compendio iuris Canon. pag. 485. remissiuē Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 3. tit. 28. cap. 4. & est post Concil. Lateran. p. 4. c. 3.

Hanc eandem conclusionem ex hoc text. desumunt Henric. in summa lib. 12. de matrim. c. 8. §. 7. lit. F. Valer. Reginald. in praxi fori penitent. lib. 3. n. 40. Fr. Basil. Pont. de impedimentis matrimonij, c. 19. §. 1. Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 3. n. 2. Gutierr. eod. tit. c. 95. à princip. Stephan. Gratian. discept. forens. c. 102. n. 22. & 26. late Bartholom. de Vecchis in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouit. disp. 3. dub. 3. per tot.

Nisi vterque ad Religionem migraverit.] Intellige 3 profitendo, quia non transit ad Religionem, qui non proficitur, vt per Sanchez d. disp. 3. n. 4. Barthol. a S. Fausto in thesauro Religiosorum, lib. 5. q. 57.

Verum si ita vxor senex est, & sterilis, &c.] Intellige 4 de sterilitate non ratione naturae, sed ratione aetatis, vt per gloss. hic verbo sterilis, & Butr. in fine, ac Hostiens. n. 4. super verbo sterilis, Sanchez d. disp. 3. n. 16. in med. Barthol. de Vecchis d. dub. 3. n. 5. in fine. Femina enim naturaliter sterilis praeter ceteris libidinose sunt, teste Tiraq. ad l. 9. connub. n. 121. Credit merito Sanchez eod. n. 16. feminas quinquagenarias esse senes ad hunc effectum, quia attento breuiori cursu vitae illarum, ac ceteriori senectutis aduētu tam senex est mulier quin- quagenaria, quam vir sexagenarius, quod communis aestimatio testatur, & libidinis ardor ita tepescit in illa, ac in hoc, & iam in ea aetate est sterilis, & com- munitur verē senex tunc appellatur, & suspitione in- continentiae libera creditur, refert Barthol. de Vecchis d. dub. 3. n. 5. mirabile enim est prolem suscipere mulie- rem quā sit pluriusquam quinquagenaria, Mantica. de- cis. 40. n. 4.

Quod sine suspitione possit esse in saeculo.] Ergo in qua- 6 cunque aetate periculum sit suspitionis, non satis est votum manentis in saeculo, vt per Couarr. de spon- salib. part. 2. cap. 6. §. 3. n. 3. Sanchez d. disp. 3. n. 9. Barthol. a S. Fausto in thesauro Religiosorum, lib. 6. quest. 61.

S V M M A R I V M.

- 1 Vxoratus non est ordinandus ad sacros Ordines nisi vxor continentiam promittat.
- 2 Ordinari vt liceat viro cum licentia vxoris virum de- sideretur ingressus illius in Religionem siue senex, siue iunior sit, an vero satis sit in viroque euentu vo- castitatem in saeculo voueat, ostenditur, & n. 6.
- 3 Ordinatus in sacris ex legitima vxoris licentia ma- nentis in saeculo cum voto castitatis potest simul habitare cum ea, si suspecti minime sint.
- 4 Matrimonium contrahere libere possunt constituti in minoribus.
- 5 Beneficia eorum, qui in minoribus Ordinibus consti- tuti matrimonium contraxerunt, vacant ipso iure.

C A P. Coniugatus.

1 C Oniugatus non est promouendus ad sacros Or- dines nisi vxor voueat castitatem, & virum ab- soluat. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Ioan. Andr. Imol. Anan. Butr. Hostiens. Henric. B b Anchar.

Anchar. Panorm. Viuian. in rationali lib. 3. iuris Pontificij pag. 308. Alagona in compend. iur. Canon. pag. 485. remissive Catal. in annot. & Ximen. in concord. part. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decretal. lib. 3. tit. 28. cap. 5. & est post Concil. Lateranen. p. 5. cap. 6.

- 2 Nisi ab uxore continentiam proficiente, &c.] Ergo ut vir habita uxoris licentia licite ad Ordines promouetur non desideratur ingressus uxoris in Religionem, siue senex, siue iunior sit, sed satis est in utroque euentu ut castitatem in saeculo voneat, ut per gloss. verbo sequestrato, in c. Episcopus 7. dist. & alteram verbo Religiosum, in c. quia sunt 28. dist. & in presenti gloss. verbo continentiam, in ultim. opinione, Henric. n. 5. & 8. Francisc. Marc. decif. 734. num. 2. part. 2. Maiol. de irregul. lib. 1. cap. 34. n. 3. vers. in alijs autem, Gact. in repet. cap. ad limina 30. q. 19. n. 465. Verum licet haec opinio sit valde probabilis, probabilior tamen illa est, quae sic distinguit. Si vxor est senex non suspecta de incontinentia, sufficit votum continentiae ipsius in saeculo, secus si innensis, tunc enim desideratur ingressus ipsius in Religionem, ut colligitur ex text. in cap. vxoratus, & in c. ad Apostolicam, hoc tit. & iuxta hanc distinctionem est accipiendus text. in presenti, dum solius voti, castitatis uxoris meminit ad viri promotionem, intelligitur enim quando vxor est senex, nec de incontinentia suspecta: & ideo huius sententiae sunt in presenti, Innoc. in fine, Host. etiam in fine, Butr. etiam in fine, & Abb. num. 4. Nauarr. in man. cap. 22. num. 52. Greg. 1. 38. verbo mihi veia, tit. 6. part. 1. Conarr. de sponsalib. part. 2. c. 6. §. 3. num. 3. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 13. c. 13. q. 7. Cald. Perçira de empr. & vend. c. 30. n. 16. Gutier. de matrim. c. 96. a princip. Sanchez eod. tract. lib. 7. disp. 19. n. 6. ibi n. 8. resolut virum sacris initiatum ex legitima uxoris licentia manentis in saeculo cum voto castitatis, posse simul habitare cum ea si suspecti minime sint, secus si suspecti sint, tunc enim nullatenus sunt permittendi simul habitare, & n. 18. tenet quod si vxor consensum praestitit non ignara iuris statuentis quid ipsa efficere debeat, ut vis legitime promouetur ad Ordines, nullatenus reuocabitur vir eius solo consensu promotus ad Ordines, secus si id ius ignorauit.
- 4 In gloss. Ad sacros. ibi, datur intelligi quod possit ad minores. Notatur ad hoc, quod constituti in minoribus Ordinibus liberè possunt omni tempore, attento iure matrimonij contrahere, ut per Conarr. de sponsalib. part. 2. cap. 6. §. 3. num. 3. in fine. Henric. in summa lib. 10. de sacramento Ordinis, c. 2. §. 2. littera L, Valquez de Ordine, disp. 249. c. 4. num. 39. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 13. cap. ult. q. 14. Filliuc. tom. 1. tract. 10. p. 2. c. 4. num. 129.
- 5 In ead. gloss. ibi, Beneficijs debent privari. Ergo beneficia eorum, qui in minoribus Ordinibus constituti, matrimonium contraxerunt, non vacant ipso iure, & hanc partem tenent Alexand. Carrer. lib. 3. de sponsalib. cap. 3. Fr. Emman. in summa, tom. 1. cap. 22. 1. conclus. 1. & insinuat Valquez d. c. 4. n. 40. Verum contraria sententia verior est & receptior, quam expresse tenet gloss. verbo clericalis, in c. vnic. de cleric. coniug. lib. 6. sequuntur Nauarr. in man. cap. 25. n. 120. Conarr. de sponsalib. part. 2. cap. 6. §. 3. num. 4. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 13. cap. 23. quest. 6. vers. sed questio, & quest. 8. Gutier. pract. lib. 2. quest. 104. num. 3. Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 42. n. 4. Sayr. de censur. lib. 6. cap. 5. num. 10. latè Carol. de Grassis de effectib. clerical. effectus 5. n. 11. cum seqq.
- 6 In gloss. Ab uxore Notatur ad hoc, quod non est habilis ad Religionis ingressum vir, cuius vxor, quae manet in saeculo, quamvis sit senex, timetur tamen de

eius incontinentia, etiam si voto castitatis sit obstricta, ut per Panorm. in cap. ad Apostolicam, n. 1. de conuers. coniug. Conarr. de spons. part. 2. cap. 6. §. 3. n. 3. Barthol. de Vecchis in praxi obseruanda in admittendis ad Relig. statum nouit. disp. 3. dub. 3. n. 6.

S V M M A R I V M.

- 1 Vxoratus in Episcopium promoueri non potest nisi vxor Religionem profiteatur, & n. 2.
- 2 Maritus qui contraxit matrimonium de presenti si efficiatur Episcopus, non ob id censetur solum matrimonium de presenti antea contractum.
- 3 Cardinalis ut quis uxorem habens fieri possit, an desideretur ingressus uxoris in Religionem, ostenditur.

C A P. Sancè. V.

Coniugatus non potest promoueri ad Episcopatum, nisi vxor prius fiat professsa in Religione cum sacro velamine. Colligitur ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Imol. Anan. Butr. Host. Henric. Anchar. Panorm. Viu. in ration. lib. 3. iuris Pontificij pag. 309. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 485. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Anton. August. collect. 1. Decret. lib. 3. tit. 28. c. 6. & est post Concil. Lateran. p. 5. c. 7.

Hanc eandem conclusionem ex hoc text. desumunt Ioan. Andr. n. 3. Butr. n. 3. Abb. num. 2. Zabarel. num. 2. q. 1. Anchar. ad fin. in presenti, Syluest. in summa verbo Matrimonium, §. q. 1. dicto 4. & verbo diuortium, quest. 17. dicto 1. Conarr. de sponsalib. p. 2. c. 6. §. 3. n. 3. Gregor. 12. verbo en orden, tit. 10. p. 4. Caiet. in repet. c. ad limina 30. q. 1. §. 4. q. 19. n. 468. Franc. Marc. decif. 734. num. 6. p. 1. Maiol. de irregular. lib. 1. c. 34. n. 2. Petr. de Ledesma de Matrim. q. 6. §. art. 4. dub. 5. conclus. 6. Sanchez. eod. tract. lib. 7. disp. 41. num. 3. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 13. c. 13. q. 7. Vnde quamvis maritus, qui contraxit Matrimonium de presenti, efficiatur Episcopus, non ob id censetur solum Matrimonium de presenti antea contractum, quia Episcopus non potest dici mortuus spiritualiter, cum neque obedientiam absoluitam, neque paupertatem voneat, ita D. Barbo. in rubr. ff. soluto matrim. p. 2. num. 88. Vtrum autem desideretur ingressus uxoris in Religionem, ut possit maritus ad Cardinalitiam dignitatem promoueri, questio est ad praesens institutum non contemnenda, in qua Maiol. d. cap. 34. num. 2. asserit semper desiderari ingressum uxoris in Religionem. Sanchez verò d. disput. 41. num. 4. melius tenet non amplius desiderari quam ad Ordines à viro assumendos, cum non inueniatur textus aliquid speciale in hoc casu decedens, nec ratio, quae ad aliud sentiendum cogat.

S V M M A R I V M.

- 1 Sponsa de presenti non cognita, quae dicit se velle Religionem ingredi, compellitur infra certum tempus profiteri, vel adherere marito.
- 2 Religionem ingredi potest vnus coniugum altero initio ante consummationem Matrimonij.
- 3 Matrimonium ratum diuinitur per professionem Militaris Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani.
- 4 Matrimonium ratum non dissoluitur per vota emissà à Mantellatis, & à quibuscunque viris Terræ Ordinis S. Franciscei.

§ Eremi

De Conuersione Coniugat. Tit. XXXII. 291

- 5 *Eremitica vita professione non dirimitur Matrimonium ratum.*
- 6 *Matrimonium ratum non dissoluitur per vota coadiutorum formatorum emissa in Soc. IESV.*
- 7 *Matrimonium ratum minime dissoluitur per ascensum ad Episcopatum.*
- 8 *Declaratur text. in presenti, & n. 9.*
- 10 *Professo Religionis Christi priuilegio ex solo iure diuino positiui Matrimonium ratum dirimit.*
- 11 *Desponsata vxor non dicitur, & n. 12.*
- 13 *Bimestre concessum sponsis in hoc text. ad deliberandum de Religionis ingressu, est arbitrium.*
- 14 *Papa potest dispensare in Matrimonio rato, ut soluto eius vinculo possint liberè coniuges aliud Matrimonium inire.*

CAP. Ex publico. VII.

- 1 *Sponsa si post Matrimonium de presenti, sed ante Scopulam carnalem vult ingredi Religionem, cautionem dare debet, ut intra duos menses ingreditur, vel redeat ad suum virum; & si transeat ad Religionem, uterque restituat alteri, quæ ab eo nolitur recepisse, nam dictum Christi Matth. 4. & 19. Non licet viro dimittere uxorem, nisi ob fornicationem, intelligitur de Matrimonio consummato cum copula, sine qua consummari non potest. Colligunt ex Ordinariis, Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Butr. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Henric. Anchor. Panorm. Cened. collect. 29. Vin. in ration. lib. 3. iuris Pontificij, pag. 309. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 485. remissus Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 1. Decret. lib. 3. tit. 28. cap. 7. & est post Concil. Lateran. p. 4. c. 8.*
- 2 *Collige ex text. ante consummationem Matrimonij posse sponsum, vel alterum coniugum, etiam altero inuito ingredi Religionem; vinculum enim Matrimonij rati omnino dirimitur solemnem Religionis professionem alterius sponsi, vt per Doctores citatos ad c. .... num. 2. sup. hoc tit. quibus adde Couarr. de sponsalibus, p. 1. c. 5. n. 1. vers. sexto, & p. 2. c. 7. §. 4. num. 6. Matienf. ad rubr. tit. 1. gloss. 1. à num. 68. lib. 5. noue recop. Sayr. in clau. Regia. lib. 5. c. 7. num. 6. plures alios apud Cened. collect. 19. num. 1. ad Decretales, & in collect. ad c. 2. sup. hoc tit.*
- 3 *Vnde iam primò infertur dirimi Matrimonium ratum per professionem militaris Ordinis S. Ioannis Hierosolymitani, quia hæc est solemnis professio, tum quia hi Equites verè, & propriè Religiosi sunt, quare ita docent Nauar. sup. hoc tit. conf. 1. in antiq. alijs conf. 2. in nouis, Fr. Emman. in summ. tom. 1. c. 239. n. 2. & super Bullam Cruciatæ, §. 9. n. 123. & quæst. Regul. tom. 3. q. 1. art. 7. Petr. de Ledefma de Matrim. p. 29. 61. art. 2. ad 4. D. Barthol. in rubr. ff. soluto Matrim. p. 2. n. 82. me citato in hoc loco, Mar. Cutel. de donat. inter patrem & filium, tract. prima, disc. 2. part. 3. n. 111. pag. 129. Veg. in summ. lib. 6. casu 17. Henric. in summ. lib. 11. c. 8. num. 6. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 13. c. 6. q. 4. Cened. d. collect. 29. n. 4. Sanch. de Matrim. lib. 2. disput. 18. n. 8. Gutier. eod. tract. c. 54. n. 7. Fr. Basil. Pont. de Sacramento Matrimonij, lib. 9. c. 7. n. 2. & antea in tract. de impedimentis Matrim. c. 19. §. 4. vers. Ego tamen, vbi in vers. præterea, tenet sine dubio afferendum votis Religiosorum Militum Calatravæ, & Alcantaræ, quibus tantum promittitur castitas coniugalis; non dirimi Matrimonium ratum. Quamvis Matrimonium ratum non dirimi professione quoruncunque Ordinum Militarium, etiam S. Ioannis teneat Sarment. de redditibus Ecclesiast. p. 4. cap. 1. num. 13. vbi refert pro se Sotum in 4. dist. 27. Barbof. Collect. Tom. 11.*

quæst. 1. art. 4. Illud verò certissimum est in hac materia, quòd per professionem Monialium, & Clericorum Ordinum militarium sub claustra viuentium dirimitur Matrimonium ratum, quia solemnem emittunt professionem, Sanchez d. disput. 18. n. 7. Gutier. d. cap. 54. num. 5. Fr. Basilus Pontius d. cap. 19. §. 5. vers. sed in primis, vbi loquitur de Tertiariis Sancti Francisci, & Sancti Dominici in communi viuentibus.

Secundò infertur non dissolui Matrimonium ratum non consummatum per vota emissa à quibuscunque scæminis Religiosis Dini Dominici, quæ apud nostros Beate nuncupantur, Italicè Bizoche, & à quibuscumque viris Tertij Ordinis D. Francisci, non enim solemniter proficentur, sed votis simplicibus se obligant, Sanch. d. disput. 18. n. 4. Gutier. d. c. 54. n. 2. Basilus Pontius d. tract. de Sacramento Matrimonij, lib. 9. cap. 8. num. 1. vbi n. 2. resoluit professionem solemnem esse Mantellatarum Ordinis Sancti Francisci, & S. Dominici, quæ collegialiter viuunt, & emittunt tria vota substantialia, vt ex multis constat Summorum Pontificum constitutionibus, quas refert Fr. Emman. quæst. Regul. tom. 3. quæst. 72. art. 1. & 2. quamvis ipse Fr. Basil. d. cap. 19. §. 5. probare nitatur per vota Mantellatarum (quæ Hispanè Beate dicuntur) Ordinis Eremitarum S. Augustini Matrimonium ratum dirimi, nisi illum intelligamus de Mantellatis collegialiter viuentibus.

Tertiò infertur professio vitæ Eremiticæ non dirimi Matrimonium ratum, Sanchez d. disput. 18. n. 5. Henric. d. lib. 11. cap. 8. §. 7. Gutier. dict. cap. 54. num. 3.

Quartò infertur per vota coadiutorum formatorum emissa in Soc. IESV non dissolui Matrimonium ratum præcedens, sunt enim simplicia, quamvis publicè emittantur, ita docent Valquez 1. 2. quæst. 96. art. 4. disput. 165. cap. 10. Petr. Ribadeneira in lib. de Societatis instituto, cap. 19. §. el primeres, Henric. d. lib. 11. cap. 8. num. 7. Sanchez d. disput. 18. num. 6. & in præcepta Decalogi, tom. 2. lib. 5. cap. 1. num. 29. At verò tribus votis simplicibus Soc. IESV dirimi Matrimonium ratum post Henric. Gabr. Vasq. & Sanch. resoluit Basil. Pont. d. tract. de Sacramento Matrimonij, lib. 9. cap. 6.

Quintò infertur Matrimonium ratum minime dissolui per ascensum ad Episcopatum, vt per Henric. lib. 10. c. 30. n. 3. lit. Q. & R. & lib. 12. c. 5. n. 9. Sanch. d. disput. 18. n. 9.

Infra duorum mensium spatium, & c. Intellige ad deliberandum de Religionis ingressu, ad professionem verò datus annus integer, qui à iudice coarctari non potest, ita docent in presenti, Hostiens. super verb. infra duorum, & Butr. num. 12. D. Antonin. Sot. Barthol. à Ledefma, & alij, quos refert, & sequitur Sanch. d. lib. 2. disput. 24. n. 4. adde Fr. Basil. d. c. 19. §. 2. in princip. & d. tract. de Sacram. Matrim. lib. 9. c. 9. n. 2. Barthol. de Vecchis in praxi obseruanda in admittendis ad Religionis statum nouit. disp. 3. dub. 2. ex n. 3. Gutier. de Marr. c. 54. n. 5. Quamvis huiusmodi bimestre præscriptum esse ad proficendum, itavt teneatur sponsus Religionem ingrediens intra illud profiteri, vel Matrimonium consummare, minus bene teneat in presenti, Innoc. n. vnic. & Abb. n. 11. ac Nauar. in manic. 16. n. 27. Vnde iuxta priorem sententiam, quæ verior est, sponsam duodenarium per quatuor annos debet sponsus expectare, donec profiteatur, cum profiteri nequeat ante 16. annum expletum attentò Concil. Trid. sess. 25. de Regular. c. 15. & ita docet Henric. lib. 12. cap. 5. §. 8. lit. F. post Menoch. Fr. Emman. quæst. Regular. tom. 3. §. 13. artic. 4. Gutier. d. cap. 54. num. 12. Basilus Pontius d. cap. 9. n. 3.

B b 2 Sanch.

Sanch. d. disp. 2. 4. n. 9. ubi n. 10. resoluit si alter sponsus prae-textu Religionis nimis differat matrimonium consummare, vacando de vna Religione in aliam intra nouitatus annum, posse iudicem compellere dato termino pre-emptorio, vt maneat in vna Religione, in qua completo nouitatus anno profiteatur, vel ad sponsum alterum redeat, & consummare matrimonium, quia alias cederet in magnum alterius sponsi damnum, qui diu, imo & toto vita spatio posset manere ligatus primo matrimonio, & sic non posset sibi mederi aliud contrahendo.

9 Illud aduertere oportet pro pleniori huius text. intellectu bimestre concessum in praesenti ad deliberandum de ingressu in Religionem currere a die celebrati coniugij, vt docent Fr. Basil. d. c. 19. §. 2. in princ. & d. tract. de Sacram. Matrim. lib. 9. c. 9. n. 4. cum seqq. Sanchez d. disp. 2. 4. n. 21. ubi etiam resoluit quod si iudex praescribat tempus, ab eo tempore menses computabuntur eo modo, quo tunc occurrunt in Calendario, & de momento ad momentum, & n. 25. tenet si sponsi nolint ingredi Religionem, non teneri statim initio matrimonio sibi inuicem reddere debitum, donec bimestre transeat, quia id tempus conceditur in hoc text. ad liberandum de ingressu Religionis, quamvis autem hodie neuter coniux ingredi intendat, potest tamen propositum in melius commutare, & ita licebit id tempus expectare, & n. 27. asserit si bimestri transacto, vel tempore a iudice praescripto ad consummandum matrimonium, neuter sponsus ad Religionem transit, & matrimonium consummatum non est, adhuc posse ingredi, quia licet peccaverit negando debitum post id bimestre, etiam si Religionem ingredi intendet, minimè tamen amisit ius statim ingrediendi.

10 Secundum interpretationem sacri eloquij.] Ergo professio Religionis Christi privilegio ex solo iure diuino positio matrimonium ratum dicitur, vt per Scot. Vid. Sor. Cordub. & alios, quos refert, & sequitur Fr. Basil. Ponc. d. c. 19. §. 2. vers. sed mihi, & d. lib. 9. c. 5. n. 4. Guier. canon. lib. 1. c. 17. n. 26. §. 5. & 43. & de matrimonio, c. 54. n. 8. Sanch. d. lib. 2. disp. 19. n. 3. Rebel. de obligat. iustitia, p. 2. lib. 3. q. 4. sect. 2. a. n. 12. Quamvis dissolui solo iure Pontificio minus bene teneant in praesenti, Host. super verbo consummatum, Ioan. Andr. n. 9. & Butr. n. 16. Mich. Medina lib. 5. de continentia sacerdotum hominum, c. 87. & seq. Valq. 1. 2. disp. 165. c. 5. & Fr. Emman. Ribadencira, Lessius, & alij, quos refert, & sequitur Nicol. Garc. de benefic. p. 7. c. 10. num. 76.

11 Viro desponsata.] Ergo desponsata vxor non dicitur, vt per Tiraq. de iure mariti, gloss. 2. n. 19.

12 Transire voluerit.] Intellige cum effectu, sequuta scilicet professione, vt per Fr. Emman. quast. Regul. tom. 3. q. 1. art. 3.

13 In gloss. infra duorum. Notatur ad hoc, quod bimestre concessum sponsis in hoc text. ad liberandum de Religionis ingressu est arbitrarium, & ita potest iudicem causa cognita restringere, vel prorogare, qui datur ministerio iudicis, sequuntur in praesenti, Zab. q. 6. & Abb. n. 11. Nau. in man. c. 16. n. 27. Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 24. n. 1. Gutier. de matrim. c. 54. n. 15. Fr. Basil. d. c. 19. §. 2. in princ. & late d. lib. 9. c. 9. n. 8. & 9. Sanch. d. lib. 2. disp. 24. n. 12.

14 In gloss. Consummatum, ibi, Vincent. dixit quod Papa per dispensationem posset dissolvere tale matrimonium, & c. Hanc glossae sententiam, quod scilicet possit Pontifex dispensare in matrimonio rato, vt soluto eius vinculo possint liberè coniuges aliud matrimonium inire, sequuntur in praesenti, Innoc. in fine, Host. verbo consummatum, Ioan. Andr. n. 9. Butr. n. 16. Zab. n. 2. q. 1. Abb. in fine, docent etiam Anch. Berol. Dec. Socin. Curt. Crat. Loazes, Rosell. Sylvest. Armil. Eue. rard. Hieron. de Monte, Villalob. Borgia. Bertach. Ca. iet. Medina, & alij plures, quos refert, & sequitur Sanch. d. lib. 2. disp. 14. n. 2. Nauar. in man. c. 22. n. 21. & sub tit. de sponsalib. conf. 49. in antiq. alias conf. 3. in nouis, Card. Bellarm. lib. 2. de Monachis, c. 38. §. altera solutio est, & §. ad tertium dico. Gregor. 1. §. verbo orden, tit. 10. p. 4. Menoch. arbitr. casu 455. n. 4. & de praesumpt. lib. 2. praesumpt. 10. n. 17. & conf. 15. n. 9. & conf. 385. n. 4. cum seqq. Henric. d. lib. 11. c. 8. §. 11. & lib. 12. c. 5. §. 3. & c. 16. §. 7. Surd. conf. 361. n. 57. Fr. Emman. quast. Regul. tom. 3. q. 1. art. 3. Valent. tom. 3. disp. 6. q. 6. punct. 7. & tom. 4. disp. 10. q. 1. punct. 7. D. Barbosa. in rubr. ff. soluto matrim. p. 2. n. 84. 102. & 103. & Basil. Ponc. d. lib. 9. c. 3. Sanch. d. lib. 2. disp. 14. n. 2. Azor. instit. moral. p. 2. lib. 5. c. 2. q. 3. Farin. in praxi crimin. p. 5. q. 143. n. 8. Rebell. de obligat. iustitia, p. 2. lib. 2. q. 15. sect. 5. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. compar. 19. n. 123. Cencill. commun. contra communes, q. 343. Cabed. de Valconcellos diuers. iuris argum. lib. 3. c. 5. Less. de iustit. lib. 2. c. 40. n. 116. & c. 41. n. 69. Nicol. Garc. de benefic. p. 7. c. 10. n. 73. Soar. de legib. lib. 2. c. 14. n. 3. & 20. nouè Ioan. Valer. de different. inter vtrumque forum, verbo dispensatio, differ. 6. n. 4. & me citato in hoc loco, Mar. Cutel. de donat. inter patrem & filium, tract. prime, disc. 2. p. 2. n. 129. pag. 121. & censuit S. Congreg. Concilij in Marsicana 13. Novembri 1627. ex causa scilicet publicam vtilitatem respiciente, & Rota in causa Burgen. dissolutionis matrimonij 17. Iunii 1594. coram D. Iusto dixit quoad potestatem Papae dissoluenti matrimonij rati, non consummati non esse dubitandum, quia haec est communis opinio Canonistarum, praesertim de consensu coniugum, & ex iusta causa. Quamvis contrarium, imo Summum Pontifex, non posse dispensare in matrimonio rato, teneant Couar. de sponsalib. p. 2. c. 7. §. 4. n. 13. Matien. in rub. tit. 1. gloss. 1. n. 7. lib. 5. noua recopil. Gutier. canon. lib. 1. c. 17. a. n. 12. in fine, Bartholom. de Ledefina de matrim. dub. 63. in fine, Petr. de Ledefina eodem tract. q. 67. art. 2. dub. 1. Petr. de Soto, Corduba, Vega, Ludou. Lopez, Aragon. & alij quos refert Nicol. Garc. d. cap. 10. n. 84. & multo plures apud Cened. d. collect. 19. num. 7.

S V M M A R I V M.

- 1 Vxoratus non potest transire ad Religionem, nisi vxor prius voverit castitatem.
- 2 Professio coniugis altero iuvene, & suspecto de incontinentia non proficiente, sed manente in saeculo cum voto castitatis, an valida sit, ostenditur.
- 3 Professio coniugis solemniter facta de licentia spontanea alterius, qui manens in saeculo continentiam non promittit, est valida.
- 4 Professus solemniter de licentia spontanea vxoris, qui manens in saeculo continentiam non promittit, ad eius petitionem non potest renouari iure altioris, sed ex solo iudicis officio.
- 5 Coniux ex his terminis quibus potest à coniuge renouari an possit propria auctoritate exire, ostenditur.

CAP. Vxoratus. VIII.

Vxoratus ad Religionem recipi non debet nisi vxor sit ita senex vt nulla suspicio sit transgrediendi

De Conuerfione Coniugat. Tit. XXXII. 293

ſendi ad ſecunda vota, & publicè in conſpectu Eccleſiæ proficatur continentiam, & in domo propria cum ſuis filiis, & familia remaneat; ſi non eſt talis, ingrediatur Religionem, ſin minus, eius vir non recipiatur. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Ioan. Andr. Imol. Anan. Butr. Hoſt. Henric. Anchar. Panorm. Viuian. in ration. lib. 3. iuris Pontificij, pag. 310. Alagona in compendio iuris Canon. pag. 486. remiſſiue Calal in amor. & Ximen. in concord. part. 1. & 2. reſertur ab Ant. Auguſt. collect. 1. Decret. lib. 3. tit. 28. cap. 10. & eſt poſt Concil. Lateran. part. 5. cap. 9.

2 Vide dicta ad cap. cinn ſis. ſup. hoc tit. Vtrum autem valeat coniugis profeſſio altero inuene, & ſuſpecto de incontinentia non proſistente, ſed manente in ſæculo cum voto caſtitatis, dubitant Doctores: Angles in floribus Theologic. p. 1. xbi de matrim. q. 1. de eſſentialib. illius, diſp. 27. art. 3. affirmat non valere; ſed veriſſima ſententia eſt talem profeſſionem eſſe validam, quia non eſt de eſſentia profeſſionis coniugis profeſſio alterius, ſed ſolùm deſideratur, vt profeſſio ſit licita; tum quia text. in præſenti, & ſimiles non irritant contra factam; ita ſentiunt Palod. Sylueſt. Roſel. Tabien. & Sor. quos reſert, & ſequitur Barthol. à S. Fausto in theſauro Religioſorum, lib. 5. q. 6. 5. Nana. ſub hoc tit. conſ. 14. n. 3. Henric. in ſumm. lib. 1. c. 8. n. 9. Azor inſtit. moral. p. 1. lib. 1. c. 1. q. 6.

3 In gloſſ. Nullatenus, ibi, Ego credo, quod Monachus ſit, &c. Notatur ad hoc, quod profeſſio coniugis ſolemniter facta de licentia ſpontanea alterius, qui manens in ſæculo continentiam non promiſit, eſt valida, ſequuntur in præſenti, Butr. n. 5. & Abb. etiam num. 5. Sylueſt. verbo matrimonium, 8. q. 13. dicto 4. Henric. in ſum. lib. 1. c. 1. de matrim. c. 1. n. 9. lit. O. Azor inſtit. moral. p. 1. lib. 1. c. 1. q. 6. verſ. ſi querat, Sanch. de matrim. lib. 7. diſp. 33. n. 4. Gutier. eod. tract. c. 9. n. 13.

4 In ead. gloſſ. ibi, Epiſcopus tamen per officium ſuum, &c. Notatur ad hoc, quod profeſſus ſolemniter de licentia ſpontanea vxoris, quæ manens in ſæculo continentiam non promiſit, ad eius petitionem non poſteſt reuocari iure actionis, ſed ex ſolo iudicis officio, cuius eſt conſidere periculo incontinentiæ coniugis in ſæculo relicti, dum id imminere viderit, reuocando profeſſionem, & cum illi reſtituendo, quia cum profeſſioni conſenſum præſtiterit, ceſſit iuri ſuo, quod in eum habebat, ac proinde amplius actionem non habet; ſequuntur in præſenti, Ioan. Andr. in fine, Butr. n. 5. Abb. n. 6. & Anchar. in fine, & Zab. q. 1. Gregor. l. 1. 1. verbo de ſuo officio, tit. 7. p. 1. Azor inſtit. moral. p. 1. lib. 12. c. 1. q. 6. verſ. ſi querat, Sanch. d. lib. 7. diſp. 33. n. 18.

5 Vtrum coniux in his terminis, quo poſteſt à coniuge renocari, poſſit propria auctoritate exire? ſolet à nonnullis dubitari, ac dicendum eſt minimè poſſe propria auctoritate egredi; quia verè profeſſus eſt, & tenetur ad obedientiam, & quamvis initio peccauerit ingrediens Religionem non ſeruatis iure præſcriptis in coniuge manente in ſæculo, perſiſtens verò in Religione non peccat, quia iam non eſt ſui iuris, & licet poſſit renocari, id non eſt iure actionis competentis alteri coniugi, ſed ex mero iudicis officio ex ſupradictis, ita citata hac gloſſ. poſt Anchar. & Zab. in præſenti, docet Sanch. d. diſp. 33. n. 15.

S Y M M A R I U M.

1 Coniugatus faciens profeſſionem vxore conſentiente, licet nunquam intrauerit Monasterium, ſi mortuus coniuge cum alia contrahat, non valet Matrimonium, & Monasterium intrare compellitur. Barthol. Collect. Tom. II.

2 Vxoratus profeſſus à Monasterio renocatus eo quod deſiderata ſint aliqua iure requiſita, ac coniugi reſtitutus, tenetur eo coniuge deſuncto ad Monasterium redire.

3 Profeſſio coniugis facta de licentia alterius non videntis caſtitatem, valet.

4 Vxor manens in ſæculo ſi erat conſcientia iuris diſponentis virum non poſſe proſiteri, niſi ipſa licentiam concedens voneat caſtitatem, ſi ſenex ſit, quamvis iuuenis, ingrediatur Religionem, non poſteſt vir profeſſus renocari, ſecus ſi ipſa huius iuris inſcia erat.

C A P. Ex parte. j. IX.

Urban. III.

Vxoratus, qui de conſenſu vxoris habitum ſumpſit, & votum ſolemnizauit, deinde manſit cum vxore, quia non vovit, nec ingreſſa eſt Religionem, & erat iuuenis, illa mortua accepit alteram, cogitur per excommunicationem relinquere eum, & ingredi Monasterium. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Butr. Ioan. Andr. Imol. Anan. Hoſt. Anchar. Henric. Panorm. Viuian. in ration. lib. 3. iuris Pontificij, pag. 310. Alagona in compendio iuris Canon. pag. 486. remiſſiue Ximen. in concord. p. 2. reſertur ab Ant. Aug. collect. 2. Decret. lib. 3. tit. 19. c. 1.

Collige ex text. vxoratum profeſſum à Monasterio renocatum, eo quod deſiderata ſint aliqua iure requiſita, ac coniugi reſtitutum, teneri eo coniuge deſuncto ad Monasterium redire, vt per Gregor. l. 12. verbo vale el caſamento, tit. 7. p. 1. Sylueſt. verbo diuortium, q. 17. dicto 3. Angel. in floribus Theologic. p. 1. xbi de matrim. q. 1. de eſſentialib. matrim. dub. 27. art. 3. diſſic. 5. Azor inſtit. moral. p. 1. lib. 12. c. 1. q. 6. verſ. ſi querat, Sanch. de matrim. lib. 7. diſp. 33. n. 5. Gutier. eod. tract. c. 9. n. 14. Quare ſi profeſſus ille aliud matrimonium tunc ineat, erit irritum ratione voti ſolemniſ in illa profeſſione valida emiſſi, vt clare deſumitur ex hoc text. vbi iubetur huiusmodi profeſſum, vxore poſtea ducta dimiſſa, ad Monasterium, à quo ad priorem vxorem renocatus fuerat, redire; ita docent Abb. hic n. 2. Henric. in ſumm. lib. 11. c. 13. §. 9. Barth. à S. Fausto in theſauro Relig. lib. 5. q. 67. Greg. Angel. Azor. & Sanch. citatis locis. Communis enim tam Theologorum, quam Canonistarum ſententia habet profeſſionem coniugis factam de licentia alterius non videntis caſtitatem valere, Azor. d. q. 6. Durand. Rice. Maior, Adrian. Sylu. Palac. Roſel. Henric. Vega, & alij, quos reſert, & ſequitur Barth. à S. Fausto d. lib. 5. q. 66.

In gloſſ. Conſentiente vxore, ibi, Laur. dixit quod ſi ſcit ius, vel ei dicatur, intelligitur voneat, aliàs non. Notatur hæc gloſſ. ad hoc quod ſi vxor manens in ſæculo erat conſcia iuris diſponentis virum non poſſe proſiteri, niſi ipſa licentiam concedens voneat caſtitatem, ſi ſenex ſit, etſi iuuenis ingrediatur Religionem, non poſteſt vir profeſſus renocari, ſecus ſi ipſa huius iuris inſcia erat, ſequitur Abb. hic n. 4. Greg. l. 11. verbo eſto, tit. 7. p. 1. & l. 2. verbo de guardar, tit. 10. p. 4. Henric. d. §. 9. Barth. à S. Fausto d. lib. 5. q. 72. Sylueſt. Tabien. Sor. & alij, quos reſert, & ſequitur Sanch. d. diſp. 33. n. 14. vbi dicit Doctores citatos meritò loqui de vxore iuris ignara, quia ſi eſſet vir, ſine eſſet iuris conſcius, ſine eo ipſo quod vxori licentiam proſtendi concederet, ceteretur voneat, ac proinde ceſſaret renocatio, quod in ipſo habeat locum reg. ignorantia de reg. iuris in 6.

- 1 Professus Religionem uxore vivente, & dissimulante, ea mortua ad saculum redire non potest, & n. 2.
- 3 Declaratur text. in presenti.

CAP. Consuluit. X.

Clem. III.

- 1 Professus Religionem uxore vivente & dissimulante, ea mortua non potest aliam ducere, & si ducit, debet relinquere illam, & ingredi suum Monasterium, quia non est vxor, & professio tenet. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Butr. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anchar. Henric. Panorm. Viu. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 311. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 486. remissive Ximen. in concord. p. 2. referatur ab Ant. Aug. collect. 2. Decret. lib. 3. tit. 19. c. 2.
- 2 Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt, Brunel. de sponsalib. concl. 30. n. 9. Sylvest. verbo matrim. 8. q. 12. dist. 4. c. 5. & verbo diuortium. q. 14. c. 9. 16. in fine. Azor. instit. moral. p. 1. lib. 12. c. 1. q. 6. vers. si queras, statim in princip. Ea scilicet ratione, quia ex quo confessus ille renocatus non est altero superstite, eo vita functo efficitur incontinenti omnino valida prior professio, cum ablatum sit obstaculum eius firmitati aduersum: eo maxime, si toto vite sue spatio coniux in saculo relicto dissimulauit, cum posset reclamare, quo casu, de quo videtur loqui text. in presenti, ratam effici professionem, tanquam per illam dissimulationem, & silentium vsque ad mortem videatur consensisse docent Abb. hic num. 2. Zabar. in fine, & Butr. etiam in fine, Ludouic. Lopez part. 2. instruit. conscient. vbi de matrim. c. 54. col. antepen. Henric. in summa lib. 1. r. c. 5. num. 10. optime Nauar. sub hoc tit. consil. 4. num. 4. in antiq. & consil. 5. num. 4. in nouis, vbi sic ait. Nec obstat d. cap. consuluit, quia disponit de coniugato, qui emisit professionem sciente uxore, & dissimulante, & ita non contradicente nec expresse consentiente dum viveret, per illam enim dissimulationem, & taciturnitatem vsque ad mortem, illa consequuta, videtur consensisse. Et licet hæc ad hunc text. explicatio sit ab omnibus recepta, ei tamen acquiescere non potest Sanchez de matrim. lib. 7. disp. 34. n. 18. & disp. 35. n. 15. ait enim professionem à principio nullam ratam non effici sola morte coniugis, nisi noua ratificatio accedat, & ideo cum Angel. in summa, verbo matrimonium 4. n. 16. videtur approbare intellectum, quem præstat gloss. verbo transiens, & verbo dirimendum, in presenti, dum hunc textum explicat quando adfuit consensus, vel postea ratificata est professio.

SUMMARIUM.

- 1 Coniux, quæ continentiam vouit, tenetur reddere debitum coniugi, licet ad tempus voto consenserit.
- 2 Votum castitatis ab uno coniugum de alterius licentia emissum, non officit iuri concedentis licentiam, quia sic vouens quauis petere nequeat, ac reddere tenetur.
- 3 Declaratur text. in presenti.
- 4 Vouens omnimodam castitatem de alterius coniugis licentia, an debitum reddere teneatur, remissive.

Vxor si vouit continentiam perpetuam, & vir non, sed præbuit consensum ad tempus, debent se inuicem maritali affectione tractare. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Imol. Anan. Butr. Anchar. Host. Henric. Panorm. Viu. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 311. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 487. remissive Casal. in annotat. & Ximen. in concord. p. 1. & 2. referatur ab Anton. August. collect. 2. Decret. lib. 3. tit. 19. c. 3.

Si inueneritis virum ad tempus præbuisse consensum, &c.] Ergo secus esset si vxor de licentia viri continentiam vouisset perpetuam, & ideo coniugem, ex cuius licentia alter solus castitatem vouit, non posse debitum petere, tenent, in presenti, gloss. verbo præbuisse, & Butr. n. 1. ac Abb. n. 5. Stunic. de voto, q. 3. n. 62. vbi etiam resoluit si is, qui licentiam concessit, debitum petat, alterum peccare mortaliter si reddat, Abulen. ad c. 30. Numer. q. 81. Sed verius est huiusmodi votum (nisi aliud specificetur) minime officere iuri concedentis licentiam, sed eam intelligendam esse ut vouens coniux se ex parte sua ad continentiam obliget absque concedentis præiudicio, ita ut petere nequeat, at reddere teneatur: ita tenent in c. 1. sup. hoc tit. Innocent. in fine, Ioan. Andr. n. 2. Butr. n. 6. Abb. etiam n. 6. Anchar. n. 7. Zabar. q. 3. Nauar. in man. c. 12. n. 59. & c. 16. n. 31. Veg. in summa tom. 2. c. 129. casu 77. Anton. Gomez. super Bullam Cruciatæ, claus. 10. n. 68. Fr. Emmanuel in summa tom. 1. c. 243. n. 14. & tom. 2. c. 90. num. 5. Rosel. Angel. Tabien. Sylvest. Sot. Philarch. Vgolin. & alij, quos refert, & sequitur Sanchez de matrim. lib. 9. disp. 36. n. 5. vbi n. 9. vers. ad quartum, explicat cum Abb. hic n. 8. verbum, maxime, in hoc text. referri ad votum temporale, ut sit sensus virum posse debitum petere, maxime si non vouit continentiam perpetuam, sed temporalem, id est, etiam si maritus vouisset continentiam temporalem, cum tempus sit iam elapsum. Quid autem dicendum sit vbi alter coniux expresse concessit licentiam alteri vouendi omnimodam castitatem, vide eundem Sanch. d. disp. 36. n. 7. An vero coniux, qui de licentia alterius vouit castitatem, teneatur reddere alteri, vide eundem Sanch. loc. cit. n. 11.

SUMMARIUM.

- 1 Coniux si altero infcio profiteatur, non potest à Religione recedere, nisi viro repetente, reductus tamen non cogitur altero mortuo redire ad Monasterium, & n. 2.
- 3 Votum castitatis post matrimonium consummatum, emissum ab altero coniuge absque alterius licentia, est validum, & obligat ad non petendum.
- 4 Coniux sine licentia professus an possit propria auctoritate Religionem deserere altero non repetente, ostenditur.
- 5 Libellus vbi continet plura capitula, valet sententia super aliquibus, nec in reliquis censetur index condemnare, vel absolueret.

CAP. Placet. XII.

Coniux si altero infcio (quem fortè ad diuortium absentiam, & aliorum dicta putabat defectum,) non potest à Religione recedere nisi viro repetente, reductus tamen non cogitur redire ad Monasterium. Colligunt ex Ordin. Viuiap. in rationali lib. 3.

De Conuersione Coniugat. Tit. XXXII. 295

lib. 3. iuris Pontificij, pag. 312. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 487. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 3. tit. 19. cap. 4.

2 Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt Greg. 1.7. verbo para guardar. tit. 2. p. 4. Henric. in summ. lib. 12. c. 5. §. 10. lit. E, F, & G. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 3. q. 13. art. 3. & plura circa materiam huius text. tradit Sanch. de Matrim. lib. 7. diffut. 44. & dicam latius in gloss. n. 4.

3 Eatenus tamen fuit obligatorium, &c. Notatur ad hoc, quod votum castitatis post matrimonium consummatum emissum ab altero coniuge absque alterius licentia, est validum, & obligat ad non petendum debitum, vt per Butr. hic num. 6. Caiet. 1. 2. q. 38. art. 8. Nauar. in man. cap. 12. n. 60. in fine, Sunic. de voto, q. 4. m. 18. Henric. in summ. lib. 11. cap. 1. §. 8. in fine, Ant. Gom. super Bullam Cruciatam, claus. 10. num. 67. Barthol. à S. Fausto in thesauro Religioforum, lib. 1. q. 288. Soc. Philarch. Aragon. Angel. Syluest. & alios, quos refert, & sequitur Sanch. de Matrim. lib. 9. diffut. 35. n. 25. & n. 26. resoluit huiusmodi votum esse prorsus irritum quoad non reddendum debitum, & num. 29. asserit non solum votum hoc obligare ad non petendum, sed etiam ad non inendum aliud matrimonium, & n. 30. quod obligat etiam id votum ad abstinendum à quouis actu venereo extra matrimonium. Quicquid alterum coniugum post matrimonium consummatum possit sine alterius licentia castitatem tenere, teneat S. Thom. in 4. diff. 32. quest. vnic. art. 4. Palud. in 4. diff. 38. quest. 1. art. 5. Petr. Soc. lect. 10. de matrim. §. vltim. Barthol. de Ledefma de matrim. diff. 71. Sa verbo votum, n. 27. Armil. verbo debitum, num. 19. & alij.

4 In gloss. In eius potestate, ibi, & sic auctoritate propria exire non poterat. Notatur ad hoc, quod coniux sine licentia professus non potest propria auctoritate Religionem deserere altero non repetente, vt per Butr. hic n. 11. Abb. n. 3. Nauar. sub hoc tit. conf. 3. n. 3. & in antiqu. & conf. 6. n. 3. & 4. in nouis, Veg. in summ. tom. 2. cap. 34. casu 104. Sanch. d. lib. 7. diff. 34. n. 14. vbi num. 15. contrarium sibi persuadere asserit, eo quod nullius valoris fuerit votum illud Religionis, vide apud eum, & num. 16. contra Doctores proxime citatos resoluit coniuge, sine cuius licentia professio facta est, consensum prestante illi professioni, licetum esse professio in foro conscientie exire, non obstante consensu manentis in saeculo, & posse hunc ab illo repeteri.

5 In gloss. Tenuit, ibi, dic quod sententia, &c. Notatur hoc, quod vbi plures res insimul petuntur, vel libellus continet plura capitula, valet sententia super aliquibus, nec in reliquis censetur index condemnare, vel absolueri, quia tot censentur petitiones, quot sunt capitula petita, argum. 1. scire ff. de verbor. obligat. l. etiam 30. §. 1. vbi gloss. vlt. ff. de minorib. Ant. Gom. tom. 2. var. c. 1. n. 16. Vant. de nullit. tit. ex defectu processu, n. 100. vers. secus.

CAP. Ad Apostolicam. XIII.

Innoc. III.

Coniux non potest fieri Religiosus sine altero, vel si sit sine suspitione incontinentie, & voneat. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Henric. Butr. Anchar. Panorm. Vivian. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 312. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 487. remissive

Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 3. sub tit. de Regular. c. 2.

Vide quae dixi ad cap. cum sis, 4. super hoc tit. qui concordat cum hoc tit.

SUMMARY.

- 1 Sponsalia de presenti dissoluntur per Religionis professionem, non per propositum castitatis seruande in saeculo.
- 2 Causa solum impulsiva, & inductiva voti si esset, cessante cessat adhuc obligatio voti, quamvis in hoc casu facilius sit causa dispensandi.
- 3 Dispensationes, ac ceteras gratias vitiat omnis expressio falsi, etiamsi causa falsò expressa sit impulsiva.
- 4 Professio vitae eremitica non dirimit matrimonium ratum.
- 5 Matrimonium ratum non dissoluitur per suspensionem sacrorum Ordinum.

CAP. Ex parte. ij. XIV.

Sponsalia de presenti dissoluntur solum per professionem in Religione, & non perpetua continentiae votum in saeculo, aliter non soluntur, etiamsi alter coniugum fiat, vel sit haereticus, & nolit remanere cum altero sine contumelia Creatoris, nisi forte secus fiat ex reuelatione diuina, vt accidit in quibusdam Sanctis. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Ioan. Andr. Butr. Imol. Anan. Host. Henric. Anchar. Panorm. Vivian. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 312. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 487. remissive Ximen. in concord. p. 2. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 3. tit. 1. §. c. 1.

Quamvis falsa sit causa, &c. Notatur ad hoc, quod si causa solum impulsiva, & inductiva voti cesset, ea cessante cessat adhuc obligatio voti, quamvis in hoc casu facilius sit causa dispensandi, vt per Tiraquel. in tract. Cessante causa, part. 1. num. 250. & limit. 1. num. 1. Sayr. in claus. Regia, lib. 6. cap. 8. num. 14. Azor. institut. moral. part. 1. lib. 1. cap. 5. quest. 13. Et notatur ad hoc quod regula cap. cum cessante, de appellat. non procedit in spiritualibus, vt per Tiraquel. d. tract. Cessante causa, limit. 39.

In gloss. Falsa. Notatur ad hoc, quod dispensatio solius causae finalis falsae expressione vitiat, nimirum quando Princeps ex falsitate non expressa gratiam minime concessisset, secus quando concessisset, etiam multo maiori difficultate, vt per Couarr. lib. 1. var. c. 50. n. 5. vers. falsitas, Henric. lib. 2. c. 3. §. 7. Dec. Parif. Syluest. Loazes, & alios, quos refert, & sequitur Sanch. de matrim. lib. 8. diffut. 21. num. 32. Verum magis recepta est sententia, quae tenet omnem expressionem falsi vitare dispensationes, ac ceteras gratias, etiamsi causa falsò expressa sit impulsiva, quia nimirum ea non leuiter mouetur Princeps ad gratiam concedendam, quamvis ea non narrata concessisset: vt docet Nauar. in man. cap. 22. num. 86. vers. quinto, & in Extranag. de datis, & promiss. notab. 12. n. 48. corol. 4. vers. nec obstat resolutio, & sub tit. de constitut. conf. 1. q. 19. n. 50. in utraque edit. & sub tit. de rescript. conf. 1. n. 5. Gutier. canon. lib. 2. c. 15. n. 41. cum seqq. & n. 100. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 2. quest. 46. art. 6. Valasc. consult. 60. n. 5.

In gloss. Propositum castitatis, ibi, de vita eremitica dicunt quidam quod soluit sponsalia de presenti, &c. Notatur hanc gloss. in vltima opinione ad hoc quod professio

essione vitæ Eremiticæ non dirimitur matrimonium ratum, vt per Henric. in sum. lib. 11. cap. 7. §. 7. Sanch. de matrim. lib. 2. disput. 18. n. 5. Gutier. eod. tract. cap. 54. num. 3.

In ead. gloss. ibi, Sicut nec dissoluitur si vir fuerit Clericus. Notatur ad hoc, quod matrimonium ratum non dissoluitur per susceptionem sacrorum Ordinum, vt per gloss. verbo *sacri*, in cap. 1. de voto, lib. 6. Conar. de sponsal. p. 1. c. 7. §. 3. num. 9. Soc. de iustit. lib. 7. q. 5. art. 3. vers. ex his sequitur, & in 4. dist. 27. q. 1. art. 4. vers. præterea, contra D. Barbof. in rub. ff. soluto matrim. p. 2. n. 87. Gutier. lib. 1. canon. c. 17. n. 20. & cap. 15. n. 17. Marienz. ad rub. tit. 1. gloss. 1. n. 72. lib. 5. noua recop. Mozz. de contrahib. tit. de matrim. §. fin. n. 5. in fine, Petr. Magdalen. de numero testium in testam. requis. p. 3. cap. 3. num. 262. ad med.

S V M M A R I V M.

- 1 Maritus factus Monachus à coniuge adultera reuocari non potest.
- 2 Coniugi innocenti licitum est inuito adultero ad Religionem transire, quando vel præcessit sententia, vel adulterium est notorium.
- 3 Coniugi innocenti licitum est ad Ordines sacros transire inuita uxore adultera in iis casibus, quibus ei est integrum profiteri.

C A P. Constitutus. XV.

1 Maritus si fiat professus uxore adulterante, adultera non potest eum reuocare, & debet relinquere adulterum. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Butr. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Anchar. Henric. Panorm. Viuian. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 313. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 488. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 3. tit. 15. cap. 2.

2 Collige ex text. innocenti coniugi licitum esse inuito adultero ad Religionem transire, vt per Sanch. de matrim. lib. 19. disput. 11. à princip. Valer. Reginald. in praxi fori poenit. lib. 3. n. 327. Fr. Basil. Pont. de impedimentis matrimonij, c. 30. §. 2. vers. tertio. Vtrum autem ad id desideretur sententia diuortij, an potius sufficiat adulterium esse notorium, quæstio est dubia, in qua triplicem sententiam refert Sanch. d. disp. 11. num. 7. 8. & 9. & tandem n. 10. resoluit tunc licere innocenti ad Religionem transire adultero inuito, quando vel præcessit sententia diuortij, vel ea non expectata adulterium ita notorium est, vt possit innocens propria auctoritate deferere consortium, & habitationem adulteri absque metu restitutionis.

3 In gloss. Ad gradum Sacerdotij, ibi, quod bene fieri poterit, &c. Ex hac glossa communiter colligitur licere viro innocenti ad Ordines sacros transire inuita adultera uxore, in iis casibus in quibus ei est integrum profiteri, quia ius coniugale æquè obstat ingressui Religionis, ac susceptioni Ordinum; cum ergo adultera omni iure coniugali destituatur, æquè licebit viro ipsa inuita transire ad Ordines, vt ad Religionem, quare ita docent in præsent. Innoc. num. vnic. super verb. gradum, Butr. 4. & Abb. 5. Nauar. sub hoc tit. conf. 4. in fine, & sub tit. de sponsalib. conf. 23. n. 6. in antiq. alias sub hoc tit. conf. 10. n. 1. & conf. 12. n. 3. & conf. 14. n. 3. in nouis, Ant. Gom. in Bullam Cruciate, claus. 10. num. 69. Henric. in summ. lib. 11. c. 8. §. 10. in initio, & c. 17. ad fin. & lib. 12. c. 6. §. 10. Fr. Emman. in summ. tom. 1. c. 230. n. 2.

in fin. D. Barbof. in rub. ff. soluto matrim. p. 1. n. 25. Azor. insit. moral. p. 1. lib. 12. c. 14. q. 13. D. Anton. Vict. Gabr. Petr. de Ledesma, Philarch. Emman. Sà, Vega, & alij plures, quos refert, & sequitur Sanch. d. disp. 11. n. 16. vbi n. 16. respondet in hoc text. quatenus habet conscientiam remordisse virum uxoris adulteræ absque eius licentia initiatum, fuisse vanum scrupulum, & ineptum, poterat enim absque illo scrupulo ad Ordines promoueri ob uxoris adulterium. Quamvis id non licere teneant Brunel. de sponsalib. conclus. 30. declar. 7. n. 11. Graffan. aureis decis. p. 2. lib. 1. c. 12. n. 64. & Gutier. canon. lib. 1. c. 25. à n. 13.

S V M M A R I V M.

- 1 Coniux absque licentia, vel cum minus legitima alterius, professus non potest reuocari à coniuge postmodum fornicantis, si ipse professus innocens sit, & num. 2.
- 3 Professio dolo graui extorta de licentia alterius coniugis, non habet vim voti simplicis, sed solius castitatis quoad abstinendum à debiti petitione.
- 4 Licentia coniugis vt alter profiteretur quando fuit graui dolo extorta, potest coniux manens in seculo reuocare professum.
- 5 Coniugi professus absque legitima causa, & innocenti, an integrum sit à Monasterio exire, quando iam constat alterum in adulterium lapsum esse, ostenditur.
- 6 Coniux innocens, qui ob adulterium alterius diuertit, & iam mutato statu factus Religiosus professus fornicatus est, minime potest à Monasterio extrahi propter fornicationem.

C A P. Veniens. XVI.

Vxor, quæ precibus, vel dolo decepta consentit maritum profiteri, & ipsa deinde fornicatur, si post fornicationem petat virum, non est audienda, maxime quia non repetit ante fornicationem. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zab. Butr. Ioan. Andr. Imol. Anan. Butr. Host. Anchar. Henric. Panorm. Viuian. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 313. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 488. remissive Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August. collect. 3. Decret. lib. 3. tit. 15. c. 3.

Hanc eandem concl. ex hoc text. desumunt Barth. à S. Fausto in thesuro Religiosorum, lib. 5. q. 89. Sanch. de matrim. lib. 7. disput. 39. num. 1. vbi etiam resoluit coniugem relictum in seculo, cuius adulterium occultum est professio, posse in foro conscientie ea reuocatione uti.

In gloss. Capriose asseruit, ibi, quod licet dolo interueniat, &c. Ex his verbis colligunt in præsent. Abb. n. 1. notab. 2. Anchar. num. 2. notab. 3. & Zab. paulo post princ. oppos. 3. professionem de licentia dolo graui extorta alterius coniugis validam fuisse, eo quod dolo in his spiritualibus non noceat. Sed Sanch. d. lib. 7. disput. 35. num. 10. credit nec vim voti simplicis Religionis eam professionem habere, sed solius castitatis, quoad abstinendum à debiti petitione, & ab alio matrimonio, quamvis si iniretur, validum esset, vide apud eum.

In ead. gloss. ibi, Alias si contrinisset, non præiudicaret sibi, &c. Tenet hæc glossa ideo mulierem in calu huius text. audiendam fore, nisi adulterium admisisset, quod non emisisset votum continentie, nec promiserit Religionem ingredi, quod etiam tenent in præsent.

De Conuersione Coniugat. Tit. XXXII. 297

ferit, Host. n. 5. & Butr. n. 6. Sed eos bene reprobant Abb. n. 5. dicens ideo audientiam non fore ipsi dene-
gandam si continuisset, quod sponte non consenserit,
sed dolo. Vnde recte colligitur, quando licentia fuit
grauis dolo extorta, posse coniugem manentem in sa-
culo renouare professum, vt post Ioan. Andr. Cald.
Archid. Azor. Petr. de Ledefma, & alios plures, re-
soluit Sanch. d. disp. 3. n. 9.

4 In gloss. Sponte, ibi, Dicas quod monasterium eo inui-
to potest excipere, & eum defendere, &c. Ergo coniugi
professo absque legitima licentia, & innocenti inte-
gram non est à Monasterio exire, quando iam constat
alterum in adulterium lapsum esse, sequuntur Ioan.
Andr. hic n. 5. Butr. n. 7. Innoc. num. vnic. super verbo con-
tinuit, Zab. num. vnic. q. 2. Abb. n. 5. Host. n. 5. & An-
char. n. 5. Brunel. de sponsal. concl. 30. declar. 8. n. 12. vers.
quartus casus. Sed eademmet gloss. paulo post in vers.
sed quid si exierit, ait virum è Monasterio exeuntem,
& nolentem excipere posse vxori condonare adulterij
iniuriam, ac illam admittere, non obstant Monaste-
rij contradictione; ac proinde eam contradictionis
argunt Butr. hic n. 6. Zab. q. 3. & Abb. n. 6. Denique
Sanch. d. lib. 7. disp. 36. n. 3. existimat merito hanc glo-
ssam recitantem palinodiam censuisse licere exitum
illi professo, non obstante sui Monasterij contradi-
ctione, ac posse condonata adulterij iniuria vxorem
sibi reconciliare, ex fundamentis per eum relatis, ibi
videre licet.

5 In ead. gloss. ibi, Sed quid si vir fornicetur in Mona-
sterio, &c. Notatur ad hoc, quod si coniux innocens,
qui ob adulterium alterius diuertit, & iam mutato
statu factus Religiosus professus, vel sacro Ordine
initiat, fornicatus est, minimè potest à Monasterio
extrahi propter fornicationem, quia ius acquisitum
Monasterio non perditur ob Monachi delictum; se-
quuntur in presentia, Innoc. num. vnic. super verbo con-
tinuit, Host. num. 6. Butr. num. 5. Ioan. Andr. etiam
num. 5. Zabarell. q. 4. Abb. num. 7. Anchar. num. 5. quos
refert, & sequitur Sanch. de matrim. lib. 10. disp. 9.
n. 34. vbi etiam resoluit eum tunc solum teneri redire
ad vxorem si sententia diuortij non præcellerat, &
dum fornicator est nouitius, vel in solis minoribus
Ordinibus constitutus, vel solo simplici castitatis vo-
to ligatus.

S V M M A R I V M.

- 1 Vxor maritum professum repetere potest non ob-
stante licentia profectendi ab ea metu extorta, &
num. 2.
- 3 Coniux professus de alterius licentia metu graui ex-
torta non cogitur redire ad Religionem post mor-
tem coniugis reuocantis.
- 4 Coniux de licentia vxoris metu extorta professus po-
test propria auctoritate Religionem deferere altero
non repente.

C A P. Accedens. XVII.

- 1 Vxor potest maritum professum repetere, quan-
do professus fuit de eius licentia metu graui ex-
torta. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect.
Zabar. Ioan. Andr. Imol. Anan. Butr. Host. Henric.
Anch. Panorm. Viu. in ration. lib. 3. in r. Pontif. pag. 114.
Alagona in compend. iur. Canon. pag. 488. remissiuè
Ximen. in concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. August.
collect. 4. Decret. lib. 3. tit. 11. cap. vnic.
- 2 Hanc eandem conclus. ex hoc text. desumunt, Host.

in fine, Ioan. Andr. Butr. & Abb. etiam in fine, Zabar.
num. vnic. opposit. 2. in presenti, quorum aliqui, videri-
cet, Host. Butr. & Ioan. Andr. licet dicant præcipue
ponderari in hoc text. vxorem iuuenem nullum votum
emississe, vt sic professio viri non valuerit, ac vxori
concedatur repetitio; Abb. tamen, & Zabar. melius
docent non ponderari vxorem non vouisse, sed licen-
tiam fuisse metu extortam; ideo dictam concl. ex text.
desumptam firmant Petr. de Ledefm. de matrim. q. 64.
art. 4. dub. 1. concl. ult. Azor. insit. moral. p. 1. lib. 12. c. 1.
q. 6. nouè Barth. à S. Fausto in thesauro Religiosorum,
lib. 5. q. 88. Rosel. Angel. Syluest. Turrecr. Greg. Lopez,
Durand. Ludou. Lopez, & alij, quos refert, & sequi-
tur Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 35. n. 1. vbi n. 4. re-
soluunt hunc coniugem non esse cogendum redire
ad Religionem post mortem coniugis reuocantis,
n. 5. pariter decidit hunc exeuntem propria auctori-
tate à Religionem non peccare.

Cum idem vir ad saculum rediens, &c.] Ergo coniux
de licentia vxoris metu extorta professus potest prop-
ria auctoritate Religionem deferere altero non repe-
tente, de quo vide Sanch. d. lib. 7. disp. 34. n. 15.

S V M M A R I V M.

- 1 Vxor professi, qua dedit viro licentiam profectendi,
non compellitur ingredi Religionem, si continens
est, & non suspecta.
- 2 Coniux manens in saeculo cum continentia voto, si id
non seruet post viri professionem, sed incontinentem
viuat, cogenda erit ingredi monasterium.
- 3 Vxor professi, qua dedit viro licentiam profectendi,
compelli debet in monasterium intrare, quando est
iuuenis, aut suspecta de incontinentia.

C A P. Significauit. XVIII.

Mulier quæ dat licentiam marito profectendi, &
ipsa non est suspecta in saeculo, & vniq. perpetuam
continentiam, non est cogenda intrare mona-
sterium, quod illi non fuit expressum, & si fuisset ex-
pressum, non consensisset. Colligunt ex Ordin. Abb.
antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Butr.
Imol. Anan. Host. Henric. Anch. Panorm. Viu. in ration.
lib. 3. in r. Pontif. pag. 114. Alagona in compend. iur.
Canon. pag. 488. remissiuè Ximen. in concordant.
p. 1.

Et talis aratis, de qua suspicio, &c.] Ergo à contra-
rio sensu coniux manens in saeculo, cum continen-
tia voto, si id non seruet post viri professionem, sed
incontinentem viuat, cogenda erit ingredi monaste-
rium, sic Host. in cap. placet, num. 2. supr. hoc tit. vbi
etiam Zabar. 2. q. 2. Ioan. Andr. num. 2. & Butr. num. 7.
Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 32. num. 12. vbi etiam di-
cit, quod cum text. in presenti, loquatur de ingressu,
& de professione subiaceat, non cogenda est profite-
ri, sed arcenda in monasterio ab incontinentia; deinde
idem Sanch. loco citato, dubitat cum Abb. in ead. Apo-
stolicam, in fine, hoc tit. quid si non incontinentem vi-
uat, sed aliis vitiis vacet, & in eam partem inclinat;
vt compelli debeat ad abstinentiam à vitiis, non au-
tem ad Monasterij ingressum, quia principaliter non
delinquit in fidem matrimonij, quæ in his casibus
specialiter spectatur.

Intrare Monasterium compelli non permittas.] Ergo
in Monasterium intrare debet compelli, quando est
iuuenis, aut suspecta de incontinentia, ne incontinen-
tia periculum incurrat; ad professionem vero, cum de
hoc

hoc text. nihil dicat, cogendam non esse videtur, quia ultra proprium votum nemo profiteri est cogendus, *cap. integritas* 32. q. 2. & ideo ita docent in presenti Innoc. *num. unic. paulo post princ.* & Butr. *n. 4. nouè Barthol. à S. Fausto in thesauro Religiosorum, lib. 5. q. 63. Nau. sub hoc tit. conf. 5. n. 4. in antiq. aliàs conf. 14. n. 4. vbi limitat nisi votum emisit Religionis, tunc enim ait teneri ad Religionem, & cogendum esse profiteri. Verum Sanch. *d. lib. 7. disp. 33. n. 27.* habito pro certo uxorem votum Religionis emittentem, cogendam esse Religionem profiteri; quoad illam, quæ vouit solam continentiam dando marito licentiam profitemi, ita distinguit. Si vxor erat iuris petentis professionem ipsius, ut vir legitime proficetur, ignare non cogetur profiteri, sed includitur in Monasterium, quo à vagationibus arceatur, & cesset incontinentiæ periculum, quia est res dura rem tam arduam iniungere ei, quæ nec expresse, nec tacite eam promissit, nec mirum si compellatur, ut si intra Monasterium inclusa, quia venit accessorie ad obseruantiam castitatis, quam promissit, nec compellitur ingredi, ut stet ibi quasi in carcere, sed, ut honestam vitam ducat. Si vero eius iuris consilia erat, cogetur profiteri ex *cap. qui uxorem, 33. q. 5.* quia sciens id desiderari ad legitimum viri ingressum, assensum illi præbere videtur se ad illud obligare, quam quidem distinctionem habere locum pro foro externo in his, quos iuris ignorantia excusat, ut sunt mulier, minor, & miles, refert idem Sanch. loco proxime citato, secus dicens quando non excusat, quia tunc coniux iuris ignara cogetur etiam profiteri.*

S V M M A R I V M.

- 1 Adultera quam maritus reconciliare non vult ad agendam penitentiam in aliquo claustris collocari debet.
- 2 Declaratur text. in presenti, & n. 3.
- 3 Sententia diuortij lata si coniux innocens monitus velit adulterium sibi reconciliare, propter adulter, statum mutare proficendo, & semel iam professus renouari non possunt.
- 4 Fœmina pro adulterio in Monasterium detruditur ad perpetuam penitentiam ibidem peragendam.
- 5 Sententia iudicis desideratur, ut licita sit habitatio nis separatio.
- 6 Viro innocenti integrum est intra biennium à reclusionis uxoris adultere in Monasterium eam sibi reconciliare, nec illam propter ante id tempus transactum, in viri præiudicium professionem emittere.

CAP. Gaudemus. XIX.

Gregor. IX.

VXores quæ damnatæ sunt de adulterio, & conuersæ, si mariti commoniti ab Episcopo nolunt eas recipere, sunt collocandæ in claustris cū Religiosis fœminis, ut ibi perpetuam penitentiam agant. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Butr. Imol. Anan. Host. Henric. Anchar. Panorm. Vivian. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 314. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 489. remissive Ximen. in concord. p. 1.

A te diligenter commoniti. Ergo non semel tantum debet coniux innocens admoneri, sed sæpè, verè enim tunc poterit dici esse innocentem in mora, & contra

tationis limites denegare reconciliationem, & ingressum in Religionem, ut per Ioan. Andr. *n. 3. in presenti, Zabar. num. unic. q. 1. & Anchar. n. 2.* quos refert, & sequitur Sanch. *de matrim. lib. 10. disp. 10. n. 16. post princ. vers. item non semel, vbi etiam in vers. quod si censet numerum monitionum arbitrio prudentis remittendum, ut iuxta delicti qualitatem, & conditionem personarum arbitretur, quando innocens commonitus dicatur esse in mora.*

Eas conuersas noluerint recipere. Ergo procedit, quando coniux adulter esset emendatus, non enim potest tribui innocentis culpæ, aut moræ si adulterum coniugem in delicto persistentem minime admittat, ut docet Sanch. *d. n. 16. vers. intellige tamen.*

In claustris cum Religiosis, &c. Allegari solet text. 4 hic ad hoc, quod si lata diuortij sententia innocens monitus nolit adulterum sibi reconciliare, potest adulter statim mutare proficendo, & semel iam professus renouari non poterit, ut docent in presenti, Host. *n. 3. Ioan. Andr. n. 3. Butr. in fine, Anchar. n. 2. Zabar. num. unic. q. 1. Fr. Basil. Ponc. de impedim. matrim. c. 30. §. 2. vers. si vero.* Sanch. *d. n. 16. statim in princ. vbi in fin. resolut in hoc casu integrum etiam esse coniugij adultero ad Ordines transire, votumve castitatis simplex emitte, nec Ordinibus assumptis, aut voto emissio posse illum ab innocente renouari, aduertit tamen cum Abb. hic text. in presenti, non probare supradictum notabile ad quod solet allegari, ut manifestè patet, quia non includitur mulier in eo euentu in Monasterium, ut proficetur, sed ne incontinentem viuat.*

Ut perpetuam penitentiam ibi agant. Notatur ad hoc, quod fœmina pro adulterio in Monasterium detruditur ad perpetuam penitentiam ibidem peragendam, ut per Tiraq. ad l. 1. 3. *commub. gloss. 1. n. 12. 2. Menoch. de arbit. c. 419. n. 61. vers. praterea fœmina, Farin. in praxi crimin. p. 5. q. 140. n. 24.*

In gloss. *Ceciderunt, ibi, & sunt condemnate per sententiam, &c.* Ergo desideratur sententia iudicis, ut licita sit habitatio nis separatio, ut per Card. Bellarm. *lib. de matrim. c. 14. §. secundum est, Iacob. de Graff. in auct. decis. p. 2. lib. 1. c. 12. n. 66. in fine, & n. 73. casu 2. Sanch. d. lib. 10. disp. 13. n. 1. vbi num. segg. alias opiniones refert, & tribus conclusionibus quæstionem dirimit.*

In gloss. *In claustris, ibi, tamen intra biennium potest eam recipere si vult, &c.* Hec gloss. per auth. *sed hodie, C. ad legem Iuliam, de adulter. tenet viro innocenti integrum esse intra biennium à reclusionis uxoris adulteræ in Monasterium eam sibi reconciliare, nec illam posse ante id tempus transactum in viri præiudicium professionem emitte, quod si emitat, posse à viro renouari, ita faciendum esse docent in presenti, Host. n. 3. Ioan. Andr. etiam n. 3. Butr. in fin. Anchar. n. 2. & Card. num. unic. q. 1. Sanch. d. lib. 10. disp. 10. n. 8. Tiraq. l. 9. *commub. gloss. 1. p. 9. num. 90. D. Barbof. in l. 2. ff. soluto matrim. p. 1. num. 154. Fr. Emman. quest. Regul. tom. 2. q. 2. art. 7.* & procedere etiam lata sententia inclusionis à indice seculari, dicit Nauar. *sub tit. de Regular. conf. 38. n. 1. aliàs sub tit. de diuort. conf. 4. n. 1. in nouis, quem approbat Sanch. d. loca, dicens ibi in fine dictæ auth. decisioni standum esse, ac proinde non corrigi per ius Canonicum, auditque in casu illius auth. transacto eo biennio, quo noluit etiam vir reconciliare posse uxorem profiteri, ac professione facta non posse renouari à viro, sed sibi imputare debet seram reconciliationem, quod intelligit si eo tempore biennij sit iam vxor emendata, non enim debet viro imputari si eo spatio renuat fieri reconciliationem, nec in more esse dicetur, si vxor in adulteriis persistat, cum indignum sit eam tunc admittere; aduertitque si vxor nondum professæ sit, transacto**

De Conuersione Coniugat. Tit. XXII. 299

transacto quocunque temporis spatio, posse à viro reconciliari, quoniam id biennium est solum præscriptum, ut postea liceat vxori profiteri, nec à viro iam professæ repeti possit; quare dum professæ non est, sed res integra, ius reconciliandi non denegatur viro.

S V M M A R I V M.

- 1 Coniuges si se adinuicem absoluerint continentiam promittendo, & vterque, vel alter eorum, Religionem proficietur, alter alterum repetere non potest.
- 2 Votum calore iracundie emissum non obligat.
- 3 Iracundia calor, quo contractus infringuntur, talis esse debet vt ab ira consensus penitus alteretur.
- 4 Iracundia calore non dicitur facere qui id facit quod homines integri iudicij facere solent.
- 5 Testes quando sunt varij, vel contrarij in aliquibus accidentalibus, & accessorijs, non ex eo arguitur dolus, vel falsitas.

C A P. Dudum. XX.

Coniuges si se inuicem absolunt, & permittunt continentiam, & alter eorum Religionem proficietur, non potest alter repetere, imò compelli debet vitam mutare nisi sit senex. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Butr. Anch. Henric. Panorm. Viu. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 315. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 489. remissuè Ximen. in concordant. part. 1.

In gloss. Calore iracundie. Notatur ad hoc, quòd votum calore iracundie emissum non obligat, vt per Duen. reg. 292. limit. 2. Tiraq. de penis temper. causa 1. n. 27. & de pia causa priuileg. 108. Ioseph. Ludou. Perus. decis. 93. n. 9. Nau. comm. 2. de Regul. n. 67. vers. addo 13. Azor. insit. moral. p. 1. lib. 11. c. 15. q. 5. & lib. 12. c. 5. q. 8. Farin. in praxi crimin. p. 3. q. 91. n. 22. Franc. Molin. de ritu nupt. lib. 1. comp. 30. n. 4. vbi num. segg. multa percurrit, quæ iracundie calore facta rata non sunt: quia quod calore iracundie factum est, nullius roboris, & momenti reputatur, & pro infecto habetur, l. quicquid calore, ff. de reg. iur. l. 3. ff. de diuor. Tiraq. d. causa 1. n. 24. Duen. reg. 292. in princ. Bernard. reg. 6. in princ. Farin. d. q. 91. n. 18. & 19. & quandoque prodest in delictis, vt ait Clar. in pract. verbo iniuria, vers. quare quia, dummodo tamen iracundia proueniat ex iusta causa, quia si ex iniusta, tunc in nihilo reus excusatur, Clar. §. fin. q. 60. vers. est etiam ira, Farin. d. q. 91. n. 38. & 39. Calor autem iracundie dicitur prouenire ex iusta causa, veluti quando maritus occidit vxorem in adulterio repertam, vel pater filiam; & adulterum similiter in adulterio deprehensos, vt per Carer. in pract. crimin. tit. de homicid. §. octauo excusatur pater, vel quando quis provocatus fuerit ab aliquo verbis, vel factis, ex Farin. d. q. 91. n. 6. & 7. Sed ex iniusta causa dicitur prouenire, veluti si irascatur quis dando operam rei illicitæ, puta ludendo, vel ex amissione in ludo, Carer. vbi supra, §. septimo excusatur calor iracundie. Calor autem iracundie, quo contractus infringuntur, talis esse debet, vt ab ira consensus penitus alteretur, ac si quis suus sit, sed ira motu sic concitata, vt quid agat fere non percipiat, vt docent Dec. Cagnol. & Mayn. in l. quod calore, ff. de regul. iur. Menoch. de success. creat. lib. 1. §. 10. n. 616. Socin. iun. con-

sil. 26. n. 10. lib. 2. Alciat. res. 477. num. fin. Menoch. conf. 544. n. 5. & 6. & conf. 956. n. 41. & 42. Franc. Molin. d. comp. 30. n. 18. vbi n. 26. tenet iracundie calore non dici facere, qui id facit quod homines integri iudicij facere solent, nam iracundia secundum S. Th. 2. 2. q. 157. art. 1. est excessus iræ, & secundum Arist. lib. 1. de anima, est accensio sanguinis circa cor, & secundum Hug. lib. 2. de Sacram. est irrationabilis perturbatio mentis, & hoc erit quando prouenit ex iniusta causa.

in gloss. Substantia veritatis, ibi, & est argumentum pro rebus, &c.] Notatur ad hoc quòd quando testes sunt varij, vel contrarij in aliquibus accidentalibus, & accessorijs, non ex eo arguitur dolus, vel falsitas, vt per Menoch. de presump. lib. 5. p. 23. n. 16.

S V M M A R I V M.

- 1 Vxor potest liberè Religionem intrare ob fornicationem spirituales mariti post sententiam diuorij quoad thorum latam.
- 2 Catholicus recedens à coniuge heretico, iudicio Ecclesie potest ab illo liberè diuertere, sicut postea adulterio carnali ab altero perpetrato.
- 3 Matrimonium propter infidelitatem vnius dissoluitur quoad thorum.
- 4 Heretico coniuge iam Ecclesie sententia damnato, an integrum sit viro Catholico ad Ordines transire, ostenditur.
- 5 Catholicus propria auctoritate recedens, tenetur redire ad hereticum coniugem iam emendatum, diuertere vero præmissis Ecclesie iudicio ad id non obligatur si velit Religionem ingredi, secus si velit in seculo manere.
- 6 Coniux innocens non tenetur adulteram emendam reconciliare.

C A P. Mulier. XXI. & vlt.

Maritus fidelis si fiat infidelis, & per sententiam iudicis fuit factum diuorij propter fornicationem spirituales quoad thorum, mulier, quæ remansit, semper fidelis potest fieri professæ inuito viro, qui iam fuit reuersus ad fidem. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabar. Ioan. Andr. Imol. Anan. Butr. Host. Anch. Henric. Panorm. Viu. in ration. lib. 3. iuris Pontif. pag. 315. Alagona in compend. iuris Canon. pag. 489. remissuè Ximen. in concord. p. 1. & 2. Propter quam ab eo fuerat iudicio Ecclesie separata.] Notatur ad hoc quòd Catholicus recedens à coniuge heretico iudicio Ecclesie, potest ab illo liberè diuertere, sicut postea adulterio carnali ab altero perpetrato, vt per Couar. de sponsal. p. 2. c. 7. §. 5. n. 5. Marien. in rubr. tit. 1. gloss. 1. n. 80. lib. 1. noua recop. D. Barbof. in rubr. ff. soluto matrim. p. 2. n. 20. Sanch. de matrim. lib. 10. disp. 15. n. 19. vbi n. 20. querit quando dicatur Catholicus separatus ab heretico auctoritate, ac iudicio Ecclesie, itavt illum, etiam si penitentia ductus ad Ecclesie gremium redeat, minimè teneatur admitttere, & an scilicet ad id specialis sententia diuorij desideretur.

Notatur etiam ad hoc quòd matrimonium propter infidelitatem vnius dissoluitur quoad thorum, vt per Couar. d. num. 5. Henric. in sum. lib. 11. cap. 8. §. 12. littera T. & c. 17. §. 6. littera T. D. Barbof. d. p. 2. n. 19. Surd. de alimentis, tit. 7. q. 21. num. 2. Fr. Ludou. Beja respons. casuum conscientie, p. 4. casu 20. Valasc. consil. 92. n. 1. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 76. num. 5. & lib. 10. disp. 16. num. 3. & plures alios, quos refert Cened. ad Decretal. collect. 169. num. 1. Aut. Ricciol. de

ture personarum extra gremium Ecclesie existent. lib. 2. c. 2. n. 10. & certum esse heresim vnus coniugis causam probare dinortio sufficientem, late probat Basil. Pont. de Sacram. Matrim. lib. 9. c. 22.

Ad Religionem liberè conuolare. Vtrum autem hæretico coniuge iam Ecclesie sententia damnato integrum sit viro Catholico ad Ordines transire? affirmatiuè respondent Veg. in *sum. tom. 1. c. 89. casu 3. D. Barbosa d. p. 2. n. 10. Sanch. & plures ab eo citati d. disp. 15. n. 21. vbi n. 22. asserit non oportere, vt hæreticus damnatus transeat ad Religionem, votoque castitatis se adstringat in sæculo; quo transitis ad illam liceat Catholico, quia facultas concessa Catholico non debet vim aliquam hæretico coniugi reconciliato inferre; tum quia in hoc text. dicitur posse liberè Catholicum ad Religionem migrare, quod ei liberum minimè esset, si exigeretur transitus hæretici coniugis: & idem ob eandem rationem dicendum tenet si velit Catholicus ad Ordines transire, nihil enim desideratur ab hæretico damnato efficiendum. Vtrum verò ipse hæreticus damnatus possit ad Religionem, Ordinèse transire inuito Catholico, aut saltem ius manentis in sæculo licentia obtenta? vide Sanch. & ab eo plures citatos d. disp. 15. n. 24. Basil. Pont. *dist. c. 2. n. 4. vbi n. 5. quatit quid si post heresim vnus coniugis alter Catholicus illi copuletur, censebiturne remittere, & n. 6. an in hoc adulterio spirituali sit compensationi locus, sicut in carnali?**

*In gloss. Iudicio, ibi, ergo à contrario sensu, & c. Hæc gloss. in ea est opinione, Catholicum propria auctoritate recedentem teneri redire ad hæreticum iam emendatum; diuertentem verò præmissio Ecclesie iudicio ad id non obligari, si velit Religionem ingredi secus si velit in sæculo manere; sequuntur hanc gloss. sententiam in presenti, Host. n. 1. in fine, Butr. n. 3. Clar. §. heresi, n. 1. versum propter heresim, Surd. de aliment. tit. 7. q. 11. n. 7. Jacob. de Graff. in aureis decis. p. 2. lib. 1. c. 12. n. 72. Veg. in *sum. tom. 1. c. 89. casu 2. Fr. Emman. in sum. tom. 1. c. 23. c. n. 2. concl. 1. Alex. de Neno, Henric. Card. Sot. Abulen. Angles, Ludou. Lopez, Cenedo, Barth. à Ledesma, & alij plures, quos refert Sanch. d. disp. 15. n. 18. vbi hanc sententiam communem, & valde probabilem dicit; qui hoc deducunt ex text. in presenti, vbi diuertenti præuio eo Ecclesie iudicio non conceditur plena libertas, sed limitata, vt ad Religionem transeat; quod si opponatur cap. de illa, de dinort. vbi plena exemptio conceditur; respondet gloss. ibi, in fine, id corrigi quoad hoc per cap. quanto, eod. tit. & text. in presenti. Vtrum probabilior dicit opinionem Sanch. loco citato, n. 19. quæ asserit id distare inter Catholicum recedentem à coniuge hæretico absque iudicio Ecclesie, & recedentem eo præmissio, vt in priori casu teneatur illum emendatum ad consortium coniugale admittere; in posteriori verò minimè, sed possit liberè ab eo diuertere, sicut posset adulterio carnali ab altero perpetrato; quæ quidem opinio apertissime videtur in hoc text. decisa, hic enim in poenam hæretici iam damnati conceditur Catholico liber transitus ad Religionem, ac proinde ad eum cogendus non est, sed dabitur optio num velit transire, an potius in sæculo vitam à coniuge hæretico reconciliato separatam traducere malit; vnde non expressit Pontifex licere transirum liberum ad Religionem, quasi ad eum solum euentum coarctans diuertendi facultatem, sed expectans casum difficiliorem, supponit minus difficilem: si enim solum diceret eximi Catholicum à debito reddendo, non inde sequeretur licentia transeundi ad Religionem, sed dicens posse Catholicum se liberè Religionem dedicare, supponit necessariò eum omnino exemptum esse ab**

omni obligatione coniugali, siue reddendi debitum, siue cohabitandi; & ideo eam timentur Doctores citati n. 2. & alij plures, quos refert, & sequitur idem Sanch. d. disp. 15. n. 19. prope fin.

In ead. gloss. ibi, In fornicatione carnali non compelli- tur maritus recipere uxorem etiam emendatam. Notatur ad hoc, quòd vir innocens non tenetur adulteram emendatam reconciliare, vt per D. Barbof. d. p. 2. n. 10. & 23. Surd. d. q. 2. n. 7. & 8. Henric. in sum. lib. 11. de Matrim. cap. 17. §. 2. & 3. Sanch. d. lib. 10. disp. 13. num. 1.

De Conuersione Infidelium,

TIT. XXXIII.

VPER hanc rubr. scripserunt Zabarel. Ioan. Andr. Imol. Anan. Butr. Anch. Panorm. Guillem. Durand. in *breviario aureo* fol. 107. Ioan. de Londris in *breviario sanctorum Canonum*, fol. 175. verso, Petr. de Raenna in *compendio iuris Canon. Martin. Melnat. in epitome Decretal.* fol. 132. Dan. Venator in *analys. method. iuris Pontif.* à pag. 475. Goffred. & Host. in *sum. huius tit.* Alex. Callan. & Anastas. Germon. in *paratilis ad quinque libros Decretal. sub hoc tit. nouè Barthol. Carthagenæ in expositione titularum iuris Canon. sub eod.*

SUMMARIUM.

- 1 Infidelis non potest illam habere in uxorem, cuius infidiis, & machinationibus eius maritum occidit, & n. 2.
- 2 Ecclesia qualiter poterit impedimentum inducere infideli accipiendi illam in uxorem, cuius infidiis, & machinationibus eius maritum occidit, ostenditur.
- 3 Mala non sunt facienda vt inde eueniant bona.
- 4 Eleemossinae an possint fieri de malè, & illicitè acquisitis, ostenditur.
- 5 Impedimentum dirimens matrimonium est si adde homicidium alterius coniugis ab utroque perpetratum, vel ab vno illorum, infidiis tamen, & machinationibus alterius, animo contrahendi matrimonium etiam sine adulterio.

CAP. Laudabilem. j. I.

Cælest. III.

Infidelis non potest illam habere in uxorem, cuius infidiis, & machinationibus eius maritum occidit, etiam si ipsa hoc efficeret causa alliciendi infidelem spe inuendi cum ipso coniugium, vt ad fidem reducat. Colligunt ex Ordin. Abb. antiq. Innoc. Collect. Zabarel. Ioan. Andr. Imol. Anan. Host. Butr. Anch. Henric. Panorm. Viu in *ration. lib. 3. iuris Pontif.* pag. 116. Alagona in *compend. iur. Canon.* pag. 490. remissus Ximen. in *concord. p. 1. & 2. refertur ab Ant. Augut. collect. 2. Decret. lib. 3. tit. 20. cap. 2.*

Hanc eandem concl. ex hoc text. desumunt D. Antonin. Syluest. Nauar. Anton. Cuch. Tolet. & alij, quos refert, & sequitur Sanch. de *matrim. lib. 8. disp. 78. n. 3. quibus adde Fr. Basil. Pont. de impedim. matrim.*